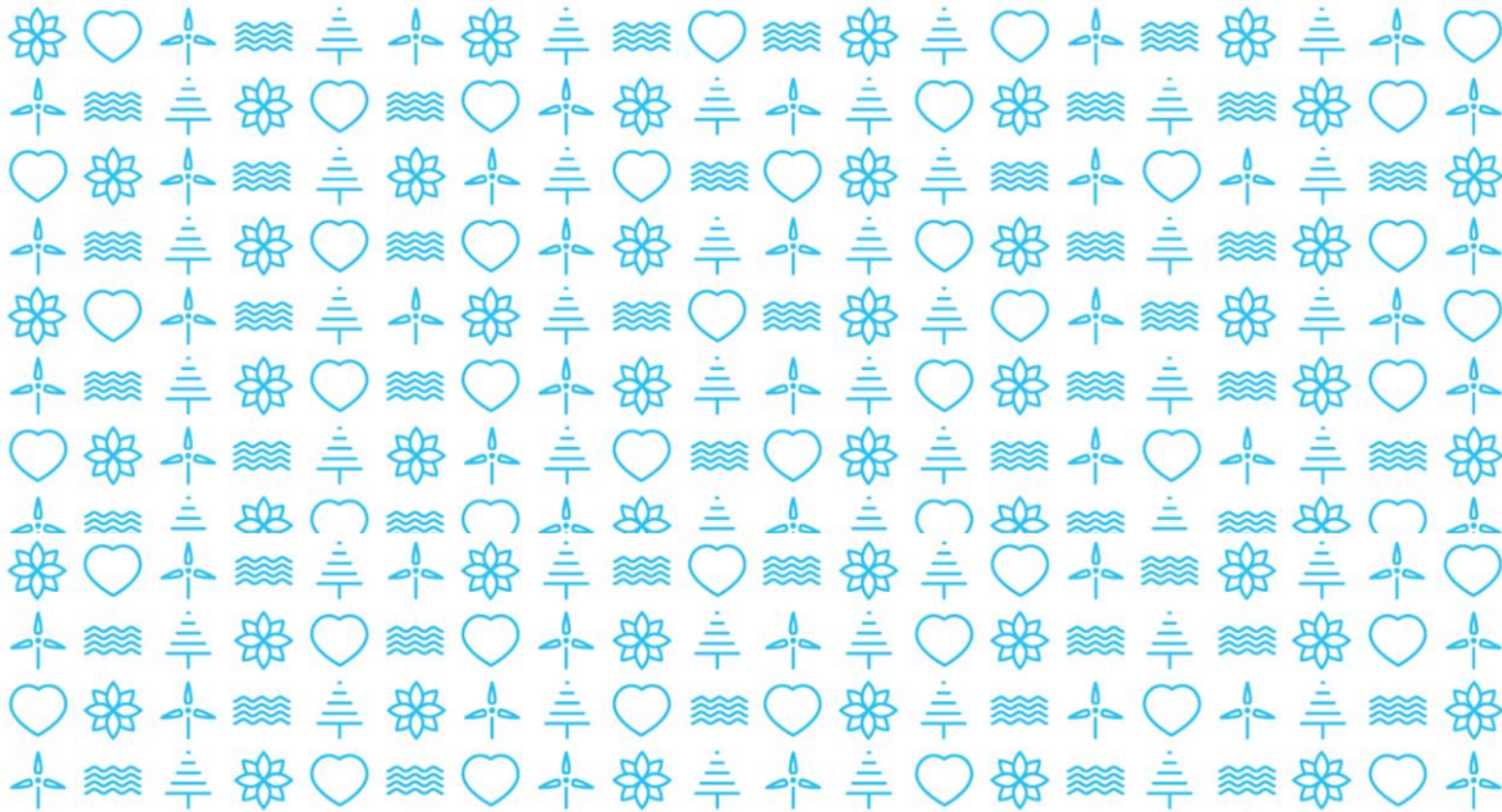

Marker kommune

Mulighetene er mange

Budsjett 2020
med økonomiplan 2020-2023
Kommunestyrets vedtak

Innhold

Innhold.....	2
1. Rådmannens innledning og kommentarer.....	4
2.Sammendrag.....	6
2.1 Prosess.....	6
2.2 Skatt og nøkkeltall	7
2.3 Investeringer.....	7
2.4 Oppsummering av budsjettforslaget 2020:.....	8
2.5 Oppsummering av økonomiplanperioden 2021-2023:	10
3.Mål- og resultatstyring	11
4. Samfunnsutvikling	15
4.1 Folketall og framskrivinger	15
4.2 Demografi	16
4.3 Sysselsetting og næringsliv	18
5. Økonomiske rammebetingelser i økonomiplanperioden	20
5.1 Fondsbeholdningen	20
5.2 Driftsresultat.....	20
5.3 Gjeld.....	21
5.4 Finansieringssystemet	21
5.5 Statsbudsjettet 2020	22
5.6 Eiendomsskatt	24
5.7 Likviditet	24
5.8 Forslag til driftsrammer budsjett 2020.....	25
5.9 Forslag til driftsrammer i økonomiplanperioden 2021-2023	25
5.10 Investeringsbudsjett 2020 med økonomiplan 2021-2023	26
6.1 Virksomhetenes budsjettkommentarer	29
6.1 Virksomhet Marker skole	29
6.2 Virksomhet Grimsby barnehage.....	34
6.3 Virksomhet Familie og helse.....	37
6.4 Virksomhet NAV	40

6.5 Virksomhet omsorg	44
6.6 Virksomhet Teknikk, plan og miljø.....	47
6.7 Virksomhet Kultur, fritid og bibliotek	51
6.8 Øvrige områder.....	54
6.8.1 Stab, støtte og fellesfunksjoner	54
6.8.2 Politikk og utvalg	57
6.8.3 Private barnehager	58
6.8.4 Livsynsformål.....	59
6.8.5 Interkommunale selskaper - IKS.....	60
6.8.6 Næring	61
7. Budsjettnoter.....	64
Note 1 – Skattegrunnlag og inntektsutjevnerende tilskudd.....	64
Note 2 – Fiskale inntekter.....	64
Note 3 – Generelle statstilskudd	64
Note 4 – Utbytte fra selskaper	64
Note 5 - Bruk og avsetning til fond i 2019.....	64
Note 6 - Vekting av avdrag	65
8. Kommunale avgifter/gebyrer	66
9. Bevilgningsoversikter.....	79
9.1 Drift.....	79
9.2 Investering	80
10. Formannskapetets innstilling til kommunestyret.....	81

1. Rådmannens innledning og kommentarer

Rådmannen legger med dette fram forslag til budsjett for 2020 og økonomiplan for perioden 2020 – 2023. Grunnlaget for budsjettarbeidet, arbeidsprosessen og de føringer som er gitt er beskrevet i de etterfølgende kapitler.

2020 blir et spesielt år på flere måter. Det er det første driftsåret etter at kommune-reformen har trådt i kraft. Marker kommune har valgt å fortsette som egen kommune, mens flere av våre nabokommuner har valgt å slå seg sammen til en større kommune, Indre Østfold kommune. Rømskog kommune som vi har hatt mange års nært fellesskap med blir en del av Aurskog-Høland kommune. Organisasjonen endres også på fylkesnivå der Østfold, Akershus og Buskerud fylkeskommuner blir til Viken. Disse endringene berører oss på mange områder. Tidligere samarbeid på tvers av kommunegrensene gjennom Interkommunale selskap med mange deltakerkommuner blir avløst av vertskommune-samarbeid, og noen av våre tidligere samarbeidspartnere finner kanskje andre aktører å samarbeide med. Alt dette representerer nye rammebetingelser som vi i 2020 må arbeide godt med for å få mest mulig ut av.

På hjemmebane er det også endringer. Vi har fra i høst nytt kommunestyre, og rådmannen er ny. Etter konstituerende møte i kommunestyret har vi ny ordfører, og det er bestemt å gjøre noen endringer på utvalgsstrukturen.

Med ny politisk og administrativ ledelse skal vi i 2020 ta fatt på arbeidet med å revidere kommuneplanen. Dette er kommunens viktigste styringsdokument. Kommuneplan-revisjonen har kanskje ikke vært viktigere på mange år, nettopp fordi det er strukturelle endringer i våre omgivelser. Det betyr at vi får nye rammebetingelser å operere i, og det er viktig at vi gjennomgår våre hovedmålsettinger og strategier i lys av dette. Det som ligger fast er Markers plass i geografien, den har ikke endret seg. Vi har Sverige i øst og Halden-vassdraget går gjennom kommunen som tidligere. De samme menneskene bor rundt oss, men de er organisert i større enheter. Det skjer også endringer på statlig hold der oppgaver som tidligere var utført i hver enkelt kommune blir sentralisert og løst av staten selv.

Endringene vil trolig føre til vekst i de større bygdebyene våre slik som i landet for øvrig. Dette og utviklingen på andre siden av grensen må vi studere, ta inn over oss og finne mulighetsrommet i.

Marker kommune som organisasjon har vært igjennom et utviklingsprosjekt gjennom en periode i ROBEK registeret. Lærdommen fra dette er det viktig å ta vare på og videreføre for å opprettholde en sunn økonomi. Vi må sørge for årlige avsetninger til fond, og vi må være varsomme når det gjelder investeringshastighet, slik at vi har forutsetninger for å takle endringer i finansmarkedet.

Budsjettet for 2020 er et nøkternt budsjett der vi har litt trangere økonomi enn i 2019, men den er ikke urovekkende trang. Vi skal greie å levere gode tjenester uten dramatiske nedskjæringer. Vi må imidlertid bruke 2020 godt for å forberede oss på årene som kommer senere i økonomiplanperioden. De krever harde prioriteringer.

I årets budsjett er de forventede inntektene i kommunen disponert. Det som ikke er avsatt til fond eller bundet imot lånebetjening er fordelt til drift. Det er ikke reserver til å dekke opp overforbruk hos virksomhetene.

Innbyggerne er Markers viktigste ressurs. Kommunen som virksomhet skal arbeide for trivsel blant innbyggerne og levere gode tjenestetilbud. Det skal være trygt og godt å bo i Marker.

Marker kommune har dyktige og motiverte medarbeidere som er levende opptatt av kommunen sin. Det er et stort engasjement og det er gjort mye godt arbeid, og jeg har lyst til å nevne Markermodellen og MOT som eksempler.

Jeg ser frem til 2020, og til å være med å utvikle Marker kommune videre sammen med folkevalgte, ansatte og innbyggere for øvrig.

Ørje, 11. november 2019

Kjell Reidar Jogerud
Rådmann

2. Sammendrag

Budsjett 2020 med økonomiplan 2021-2023 inneholder en samlet vurdering av kommunens økonomiske situasjon. Rådmannen har lagt vekt på å fremstille budsjettgrunnlaget slik at det gir nødvendig informasjon for en god politisk prosess.

2.1 Prosess

Budsjettprosessen for 2020 ble startet med et budsjettmøte 06.06.19 -07.06.19, etter at kommune-proposisjonen var lagt frem, med formannskap, ledergruppe og tillitsvalgte. Her ble en oppsummering av årsrapport 2018 for hver av virksomhetene med følgende temaer gjennomgått:

- Har vi nådd målene?
- Hva fikk vi ikke til?
- Dette jobber vi videre med
- Våre viktigste utfordringer

Vi hadde også en gjennomgang av ny kommunelov som trer i kraft fra 01.01.2020 og gjelder for budsjettet som nå skal vedtas. Noen av punktene som ble gjennomgått var:

- Et utvalg av regler om langsiktighet
- Finansielle måltall
- Økonomireglement m/finansreglement
- Vilkår for å ta opp lån
- Lovlige låneformål
- Minimumsavdrag
- Garantier

Den 12.09.19 var det nytt møte med formannskap, tillitsvalgte og ledergruppe. Her presenterte vi foreløpige rammer for budsjettåret 2020 ut fra kommuneproposisjonen. Da hadde ledergruppa på forhånd jobbet med tallene ut fra endringsforslag som følge av pålegg eller vedtak, og endringsforslag faglige vurderinger. Ut fra det ble foreløpige rammer presentert og konsekvenser av det.

Virksomhetene presenterte følgende:

- Muligheter knyttet til foreslåtte budsjettammer for 2020
- Utfordringer knyttet til foreslåtte budsjettammer for 2020
- Konsekvenser hvis økt ramme
- Konsekvenser hvis redusert ramme

Den 16.10.19 var det åpent budsjettmøte hvor blant annet resultat etter statsbudsjettet ble presentert.

I ettertid har virksomhetene jobbet med økonomiplan ut fra kjente og ukjente forutsetninger knyttet til samme mal som i budsjettet, endringsforslag som følge av pålegg eller vedtak og endringsforslag faglige vurderinger.

2.2 Skatt og nøkkeltall

Skatteinntektene i 2018 ble høyere enn anslått på landsbasis, med 3,8 prosent økning i forhold til 2017. Marker kommune hadde en økning fra 2017 til 2018 på hele 5,78 prosent. Marker kommune er fortsatt en skattesvak kommune og i prosent av landsgjennomsnittet hadde Marker 79,6 prosent mot Hvaler som er høyest i Østfold, hadde en prosent på 109,7 prosent, som er høyest i Østfold. Med netto skatteutjevning blir gjennomsnittet til Marker kommune 94,3 prosent, mens igjen Hvaler får 102,7 prosent. Marker ligger etter utjevning ikke langt fra snittet i Østfold.

Noen andre nøkkeltall fra 2018 er netto driftsresultat som i 2018 var 3,02 prosent. I 2017 var tilsvarende prosent 6,5. Disposisjonsfond var pr 31.12.2018 på 13 % av sum driftsinntekter. Fondet har fra 2015 til 2018 vokst fra kr 0 til kr 40 104 614 pr 31.12.2018.

Utviklingen i netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter har for Marker kommune sin del vært stabil de siste årene, mellom 65-68 prosent.

For beregning av rammetilskudd og skatt på inntekt og formue, er det som tidligere år benyttet prognosemodellen utarbeidet av Kommunenes Sentralforbund. Forslag til avgift på kommunale tjenester følger som egne punkter i budsjettvedtaket. Eiendomsskatten er for 2020 beregnet til en inntekt på kr 13 mill. Det er ikke foreslått økning i promillesatsen i budsjett 2020 og heller ikke i økonomiplanperioden.

Utbytte er i budsjett og økonomiplanperioden budsjettert med en inntekt på kr 200 000.

Når det gjelder rentekostnader er det lagt inn følgende budsjetterte lånerente:

- 2020 – 2,12
- 2021 – 1,92
- 2022 – 1,82
- 2023 – 1,78

Dette er hentet fra Kommunalbanken og Norges Bank anslag hentet fra Pengepolitisk rapport 2019.

Det er lagt inn en avsetning til disposisjonsfond i 2020 på kr 7 163 000 som er 2,39 prosent av netto driftsinntekter.

2.3 Investeringer

Investeringsbudsjettet for 2020 er på kr 30 mill. Det er ikke foreslått låneopptak til videreutlån (startlån) for 2020. Vi foreslår låneopptak til følgende investeringer:

- Vann og avløp
- IKT
- Ørje torg
- Asfaltering
- Maskinpark
- Enøk tiltak
- Nytt varmeanlegg Klund kirke
- Slukkeanlegg Øymark kirke
- Inventar

- Smarte Samfunn
- Velferdsteknologi
- Oppgradering bibliotek
- Oppgradering bygg og anlegg
- Branntiltak Marker skole
- Nye senger Omsorg
- Ladeinfrastruktur Rådhuset
- Tiltak i Tangen
- Turstier
- Fiber

Investeringene er et viktig element i forhold til måloppnåelse og må sees i sammenheng med de driftsmessige tiltakene. I økonomiplanperioden 2021-2023 er det lagt inn forslag om låneopptak på kr 24 890 000, 18 450 000 og 18 450 000.

Vi har også i denne budsjett- og økonomiplanperioden valgt å holde noen investeringer utenfor, og de vil eventuelt komme som egne saker når vi vet beløp og når de kan gjennomføres. Dette gjelder blant annet Marker skole, demensboliger/omsorgsboliger og Bommen Renseanlegg.

2.4 Oppsummering av budsjettforslaget 2020

Politikk og utvalg

Foreslått ramme for 2020 er kr 2 900 000. Dette er en nedgang med kr 100 000 fra 2019. Det er ikke tatt høyde for endret struktur i utvalgene. Det er satt av kr 150 000 til formannskapetets disposisjon.

Stab/støtte og fellesfunksjoner

Her er rammen for 2020 foreslått til kr 25 000 000. Dette med bakgrunn i at tilskudd til etablering og tilpasning av bolig er lagt i ramme og ikke lenger kommer som tilskudd. Økte utgifter IKT, reduserte inntekter økonomikontoret for salg av tjenester til Rømskog, og økte kostnader til lisenser er medvirkende til økt ramme. Skatteoppkreverfunksjon er foreslått statliggjort fra 01.06.2020, dette er ikke hensyntatt i budsjett 2020.

Livsnyformål

Det er foreslått en ramme på kr 3 370 000 for 2020 til Marker kirkelige fellesråd og kr 200 000 til andre trossamfunn.

Marker skole

Endrede forutsetninger i statsbudsjettet i forhold til det som var varslet i kommuneproposisjonen, gjør at rammen til Marker skole er økt til kr 37 mill. Flere tilskudd har nå blitt lagt i rammen i statsbudsjettet og det vil gjøre store utslag for Marker skole. Dette gjelder blant annet, tidlig innsats, leirskole, tilbud om gratis sfo for 5-7 klasse m/særlige behov, redusert foreldrebetaling 1-2 klasse sfo. I tillegg viser en ekstern gjennomgang av KOSTRA-tall og GSI-tall at Marker skole driftes billig til å være en 1-10 skole.

Grimsby barnehage

Det er foreslått en ramme på kr 6 350 000 for 2020. Denne økningen skal også dekke utgifter til endring av pedagogisk plattform. Det knytter seg noe usikkerhet til barnetallet fremover.

Private barnehager

Her er rammen økt med kr 1 500 000 fra 2019 til 2020. Dette ut fra økte satser til de private barnehagene for 2020. Det er i tillegg satt av penger til refusjon søskenmoderasjon, styrking av enkelt barn og redusert foreldrebetaling. Utgifter til pedagognorm opphører fra 01.01.2020.

Familie og Helse

Her er rammen for 2020 foreslått til kr 22 400 000. Dette med bakgrunn i økte kostnader knyttet til en plassering i institusjon at det er lovpålagt med psykolog fra 2020 i kommunen. I tillegg gir endring i turnusordning for leger reduserte inntekter for kommunen.

NAV

Her videreføres samme ramme som i 2019. Salg av tjenester til Rømskog opphører fra 01.01.2020, men dette er tatt høyde for i form av reduserte kostnader til lønn.

Omsorg

Fra 2020 er det lovpålagt med dagsenter for demente. Tidligere år har dette kommet som tilskudd, men nå er det lagt inn i ramme med kr 310 000. I tillegg er rammen økt noe ut fra økte lisenskostnader. I budsjett- og økonomiplan er det lagt inn salg av plasser til andre kommuner. Dette er usikre inntekter.

Teknikk, plan og miljø

Her er rammen økt med kr 2 430 000. Dette er ment å dekke økte kostnader til blant annet strøm, vedlikehold og lisenskostnader, samt reduserte inntekter. 3 stillinger var vakante høst 2019, det er kun lagt inn 1 ny stilling på dette området fra 2020.

Kultur, fritid og bibliotek

Virksomheten har fått økt sine rammer til kjøp av bøker og økte utgifter til kulturskolelærere. I tillegg er 40 % lønnsutgifter flyttet fra denne virksomheten til stab, det gjelder SLT koordinator i 20 % og 20 % MOT koordinator, uten at rammen er tilsvarende redusert.

Næring

Her er rammen fra 2019 holdt uendret. Politisk signal om økt satsing er ikke lagt inn i rammen.

Flere av virksomhetene har fått økt sine rammer fra 2019 til 2020.

Vi har ikke «buffer» til å møte ekstraordinære utgifter for eksempel på Omsorg. Denne virksomheten har i 2019 solgt mange plasser til andre kommuner. Dette må vi forutsette videreført i 2020, ellers vil ikke rammen for 2020 være nok. Flere tunge brukere som ofte trenger 1 til 1 bemanning blir flere og belaster et fra før stramt budsjett.

Stab og fellesutgifter har også trange rammer for 2020. Med økte utgifter på IKT i form av utsatt drift til Aspit, redusert salg av tjenester til Rømskog, er vi noe usikre på rammene her. Dette området har noen

oppgaver som vi i dag ikke får løst på en tilfredsstillende måte, det er beredskap og HR, dette på grunn av manglende ressurser og manglende kvalifikasjoner på enkelte områder.

2.5 Oppsummering av økonomiplanperioden 2021-2023:

I økonomiplanperioden bruker vi også KS sine prognosetall som grunnlag for beregning av inntektene fremover i tid. Vi gjør egne anslag på befolkningsutviklingen og skatt, ellers ligger KS-beregningen til grunn. Det knytter seg mange usikkerheter til inntektene fremover i tid, hva med distriktstilskudd Sør-Norge, befolkningsutvikling – kan den bli bedre enn budsjettert, hva med skatteinngang?

For virksomhetene blir det da ikke store endringer i rammene i økonomiplanperioden. Rammene er økt noe på Omsorg i forhold til demografiutviklingen, men nok ikke i den grad som veksten tilsier. Det er tatt høyde for en mulig økning av barn i den kommunale barnehagen, rammene til skolen er holdt uendret.

Rammene til Næring er foreslått økt ut fra et ønske om økt satsing på Næring i kommunen. Dette er imidlertid ikke mer enn det gir mulighet til å opprettholde drift på ressursparken uten fylkeskommunal støtte. Ellers er det ikke store endringer på noen av virksomhetene.

IKS'ene som vi har i dag blir delvis borte og erstattes av vertskommunemodell. Det knytter seg noe usikkerhet til hvordan kostnadene vil bli fremover i økonomiplanperioden på dette området.

3. Mål- og resultatstyring

Marker kommune har valgt en organisasjonsmodell med rådmannsnivå (rådmann og kommunalsjefer) og 7 virksomheter. Stab og støttefunksjonene er organisert direkte under rådmannen. Den politiske styringen består av sektororienterte utvalg, men vektlegger også en helhetsorientering. For å ha en godt fungerende organisasjon fordrer det en gjennomgående bevissthet og forståelse for hva vi skal ha i fokus og arbeide for, både samlet for hele kommunen, på tvers av virksomhetene og innad i hver enkelt virksomhet. Vi skal ha en overordnet og helhetlig strategisk styring.

Rammene for styring og utvikling av Marker kommune består i hovedsak av fire hovedelementer:

1. Visjonen og verdiene våre
2. Målene våre
3. De økonomiske rammene
4. Lovverket som regulerer alle side av kommunal tjenesteyting og drift

Marker kommunes visjon er:

MULIGHETENE ER MANGE

Vi bygger vår virksomhet på verdiene **Trygghet, Trivsel og Respekt**. Verdiene danner grunnlaget for verdibasert ledelse og for utvikling av organisasjonen. Verdiene skal videre fungere som en rettesnor for samtlige medarbeidere i Marker kommune i den daglige tjenesteytingen.

Verdiene ligger til grunn for utarbeidelsen av våre mål og i videre arbeid med måloppnåelse. Verdiene er også tydelige i vår Informasjons- og kommunikasjonsstrategi og i våre Etske Retningslinjer.

For å kunne implementere disse verdiene er vi avhengige av et tydelig og godt lederskap som kjenner til hvilke handlinger og holdninger som fremmer nettopp disse verdiene. Det er i Marker vedtatt en plattform for god ledelse. Hovedmålet for ledelse i vår kommune er: **Trygg, god og enhetlig tjeneste**.

Vi har sammenfattet dette i en verdiplakat for kommunen vår.

Visjon
Mulighetene er mange

Verdier
Trygghet
Trivsel
Respekt

“Folk som snakker sammen, skaper sammen”
Derfor vil vi stimulere til samspill mellom Innbyggere, medarbeidere, frivillige og lokalt næringsliv for å ha fornøyde Innbyggere, opprettholde vårt lokalsamfunn og utnytte Markersamfunnets potensiale.

MOT
Marker er en MOT-kommune. Vi vil bevisstgjøre og styrke ungdoms mot – til å leve, bry seg og si nei.
MOTs visjon er et varmere og tryggere samfunn.

Styringsmål
God tjenestekvalitet med fornøyde brukere.
Tilfredse, stolte og friske medarbeidere.
God ressursstyring som sikrer økonomisk handlingsfrihet.
Attraktiv kommune for bosetting og etablering.

MARKER

Kommuneplanens samfunnsdel for 2016-2028 ble vedtatt av kommunestyret 15.12.2015, og fastsetter hva som er de langsiktige utfordringer, mål og strategier for samfunnsutviklingen i Marker kommune. De tre overordnede målene i Marker er:

1. Fornøye innbyggere
2. Opprettholde vårt lokalsamfunn
3. Utnytte vårt potensiale

Kommunens samlede virksomhet skal utvikle tjenester i samsvar med følgende hovedmål vedtatt i samfunnsdelen:

1. Å fortsatt ha en positiv befolkningsutvikling
2. Opprettholde lokalt arbeidsmarked
3. Opprettholde et godt tjenestetilbud
4. Utvikle et levende sentrum med økende aktivitetstilbud
5. Enklere tilgang for unge og eldre til aktiviteter og sosiale arenaer
6. Infrastruktur som tilrettelegger for innflytting og næringsetablering
7. Senke terskelen for deltakelse i samfunnet
8. Utjevne sosiale forskjeller som påvirker helsen
9. Lage boliger som bidrar til bedre helse og mulighet for å bo hjemme lengre for eldre
10. Begrense behovet for individuell transport
11. Kommunen skal ta miljøansvar i egen virksomhet

Det er utarbeidet strategier for hvert enkelt av disse, som er å finne i nevnte plan: [Kommuneplanens samfunnsdel](#)

Smarte byer og samfunn og FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål inneholder de tre, sammenhengende dimensjonene i bærekraftig utvikling; **miljø, økonomi og sosiale forhold**. I Marker kommune ønsker vi å bruke bærekraftmålene aktivt i vår planlegging av og beslutninger om blant annet utdanning, integrering, sentrumsplanlegging, klima- og miljøtiltak, innkjøp, helse, teknologi og andre innovative løsninger.

Høsten 2018 fattet Marker kommunestyre vedtak om å bli med i Smarte byer og samfunn. Dette handler om hvordan byer og bygder skal utvikles til å bli bærekraftige og moderne samfunn der både økonomiske, sosiale og miljømessige verdier gjennomsyrer alt vi gjør og skaper. Energi, vann, mobilitet, helse, bygg og hjem, offentlige tjenester og integrasjon mellom de forskjellige virksomhetsområdene er noen av de sentrale satsningsområdene i dette arbeidet. Det ble også fattet et vedtak om at Marker kommune inngår avtale om partnerskap i NCE (Norwegian Centres of Expertise). Tankegangen om at innovative løsninger skapes i samhandling mellom innbyggere, akademia, bedrifter og det offentlige er et grunnleggende element. NCE Smart Energy Markets berører mange aspekter som er interessante for Marker kommune, og som er nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel. Handlingsplan for dette er nå utarbeidet med utgangspunkt i Marker kommunes mål og strategier.

Disse nye satsingene i Marker vil vi se som en mulighet til å ta fatt på samfunnsutfordringer på en ny måte og la dem være drivere for vårt valg av nye løsninger. Med utgangspunkt i disse og målene i kommuneplanen, har vi gjennom ulike prosesser plukket ut 5 satsingsområder i planperioden:

Trygt oppvekstmiljø

Barn og unge i Marker skal leve i et oppvekstmiljø som fremmer inkludering, toleranse, vennskap og respekt. Alle arenaer der barn og unge ferdes eller berøres skal stå samlet og samarbeide om dette.

Framtidens eldreomsorg

Marker er en aldersvennlig kommune som bidrar til at de eldste innbyggerne mestrer sine liv på best mulig måte og opplever en utsatt skrøpeligheit.

Klima og miljø

Marker skal ha en miljøvennlig utvikling for å verne naturen, styrke folkehelsen og bidra til å nå globale mål om et grønt skifte

Næring og samfunn

Marker kommune fyller rollen som en tydeligere samfunns- og næringsutviklingsaktør hvor både politikere og medarbeidere bidrar til å realisere aktiv og ambisiøs samfunns- og næringsutvikling.

Robust organisasjon

1. Omdømme: Marker kommune har gode fagmiljøer som tiltrekker seg ønsket kompetanse
2. Drift: Marker kommune drifter sine tjenester effektivt, økonomisk og med god kvalitet, uten å slite ut organisasjonens ressurser
3. Utvikling: Marker kommune har et kontinuerlig fokus på forbedring, utvikling og innovasjon for å sikre framtidig bærekraft

God målstyring handler om å styre på flere dimensjoner, og rådmannen anbefaler at vi fortsetter med følgende 4 fokusområder med gjennomgående styringsmål for planperioden:

1. Tjenestekvalitet	<i>Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd</i>
	<i>Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd</i>
2. Organisasjonskvalitet	<i>Godt arbeidsmiljø</i>
	<i>Friske medarbeidere</i>
	<i>Innovasjon og nytenking</i>

3. Økonomi *God økonomistyring*
 4. Samfunn *En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus*

Styringsmålene tar opp i seg bærekraftsprinsippet og

Tabellen nedenfor viser hva som er de gjennomgående måleindikatorene i alle virksomheter, og også noen oppførte felles mål (eller kommunesnitt). Hver virksomhet utarbeider sine arbeidsmål for 2020 med utgangspunkt i dette.

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
		BU			
		BU			
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
Organisasjonskvalitet	Godt arbeidsmiljø				
	Mestringsorientert ledelse	MU			
	Mestringsklima	MU			
	Andel medarbeidere som har hatt medarbeidersamtale	DK			100 %
	Friske medarbeidere				
	Nærvær	DK			% nærvær
	Innovasjon og nytenking				
	Fleksibilitetsvilje	MU			
	Antall igangsatte og/eller gjennomførte tiltak	DK			
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK			100 %
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Livskvalitet og folkehelse				
	Miljø og klima				
	Ungdom i fokus				
	Beredskap				

4. Samfunnsutvikling

4.1 Folketall og framskrivinger

	2018	2017	2016
 Folketall 31/12	3 592	3 567	3 597
 Fødte i året	21	24	30
 Døde i året	36	38	41
 Nettoinnflytting	39	-14	-3
 Folketilvekst	25	-30	-13
 Antall nye eneboliger	15	9	3
 Antall nye leiligheter	11	9	0
 Antall nye fritidsboliger	5	4	7

Folketallet gikk i 2016 og 2017 en del tilbake, til tross for stor byggeaktivitet. I 2018 hadde vi imidlertid en gledelig økning, nest høyest av kommunene i Indre Østfold og 12. best av alle kommunene i Viken. Dette har fortsatt også inn i 2019, med en folketilvekst på 10 personer første halvår.

På tross av at utviklingen i 2018 var svært positiv, så har SSB nedjustert forventningene framover:

SSB-tall 2018

Forventet utvikling

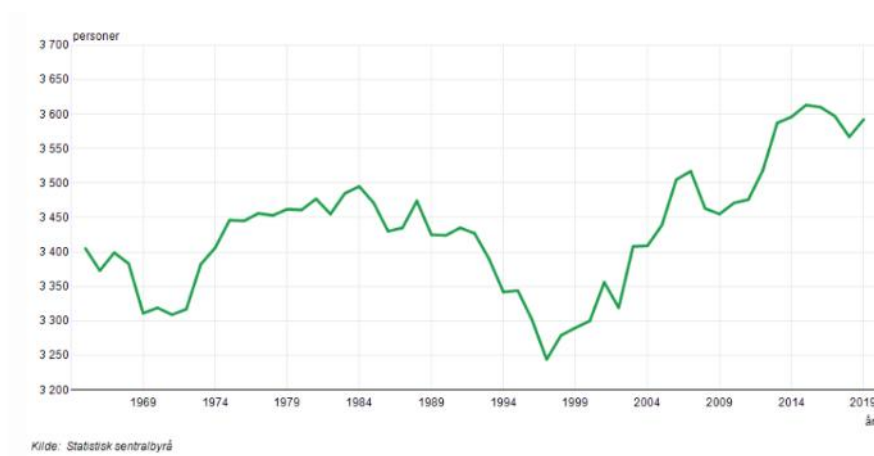

SSB-tall 2019

Forventet utvikling

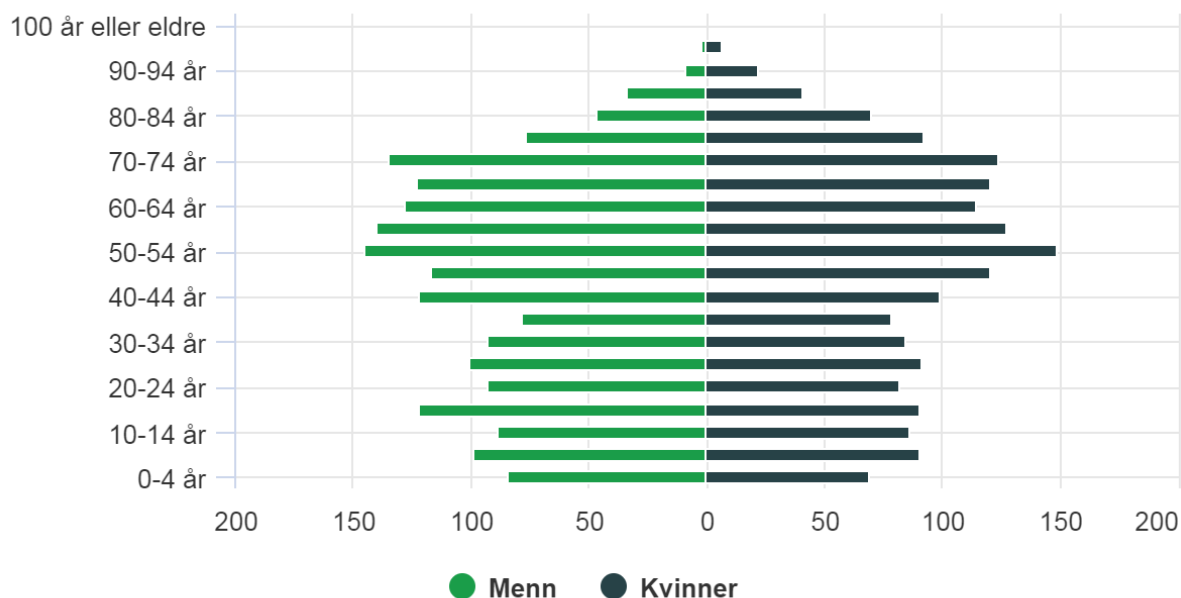
Utvikling av befolkningen over tid

Marker må fortsatt fokusere sterkt på bosteds-, besøks- og næringsattraktivitet, noe som også er understreket i de fokusområdene vi har plukket ut etter arbeidet i fremtidsverkstedene. Vi må jobbe for å skape en «attraktiv kommune der folk finner seg til rette og trives, og menneskene og de naturgitte forutsetningene er i sentrum», slik vi har uttrykt det ulike dokumenter.

Aldersfordeling

[per 1. januar]

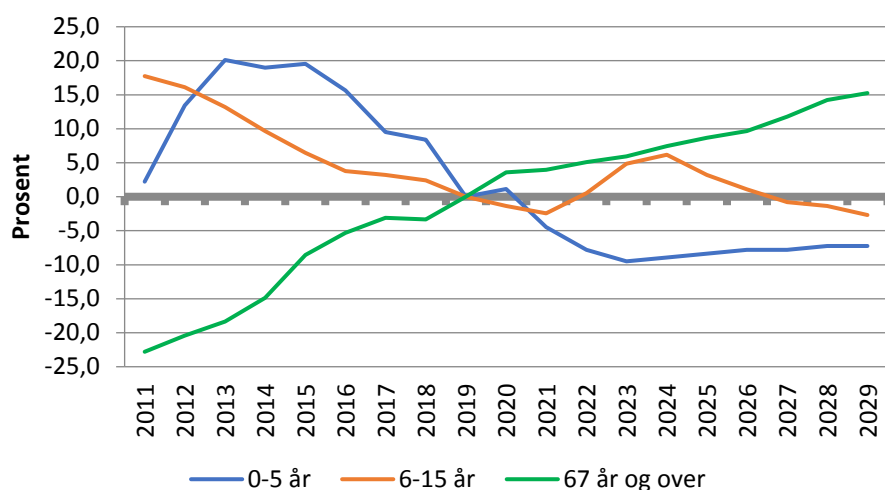

Kilde: Befolkning, Statistisk sentralbyrå

4.2 Demografi

Det vil fortsatt skje en betydelig endring i sammensetningen av befolkningen, der antall eldre øker sterkt, og sterkere i Marker enn mange andre kommuner

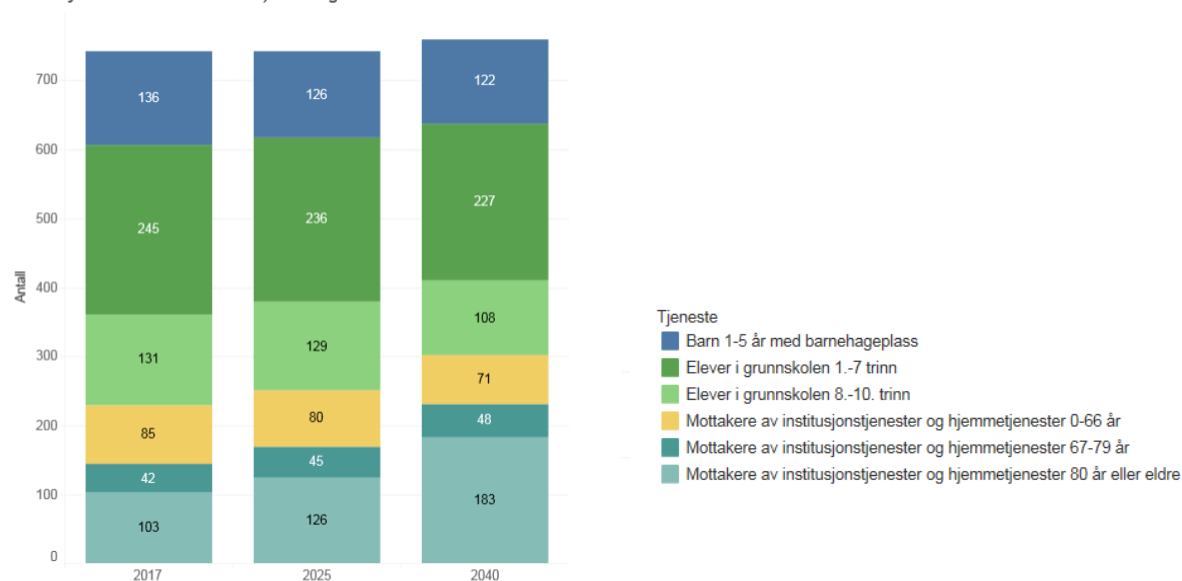
Endringen i befolknings sammensetningen må legges til grunn for planleggingen av nivået på tjenestene.

Marker kommune (og Aremark og Rømskog) har i dag en langt større andel av befolkningen i de eldre aldersgruppene enn øvrige kommuner i Indre Østfold. Befolkningsframskrivningen viser at andelen av befolkningen i gruppen over 67 år øker ytterligere framover.

Sammensetning gir utfordringer for tjenestetilbudet, men også for inntektene til kommunen. I og med at også resten av landet får mye av de samme endringene, vil forskjellen ikke øke. Faktisk vil vårt behov sammenliknet med resten av landet reduseres i forhold til den eldste delen av befolkningen, noe som gir mindre overføringer.

Figuren under viser hvordan antall tjenestemottakere vil utvikles videre.

Antall tjenestemottakere. 2017, 2025 og 2040. Marker

Beregnete mer-/mindreutgifter 2019-2022 knyttet til den demografiske utviklingen. Marker kommune. Faste mill. 2018-kr.
Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF

	2019	2020	2021	2022	2019-2022
0-5 år	0,1	1,5	-2,0	-1,2	-1,7
6-15 år	-2,6	-1,2	-0,6	1,7	-2,8
16-66 år	-0,1	-0,5	0,0	-0,4	-1,0
67-79 år	1,0	1,0	-0,2	0,2	2,0
80-89 år	-0,4	1,7	1,1	0,6	3,0
90 år og eldre	-1,8	0,0	0,4	1,1	-0,4
Sum	-3,8	2,4	-1,4	1,9	-0,8

I perioden 2019-2022 anslås Marker kommune å få reduserte demografikostnader på 0,8 mill. kr (mindreutgifter på 0,9 mill. kr for de frie inntektene). Færre barn og unge i aldersgruppene 0-5 år og 6-15 år trekker isolert sett i retning av reduserte utgifter til barnehage og grunnskole. Flere eldre i aldersgruppene over 67 år bidrar isolert sett til økte utgifter til pleie- og omsorgstjenestene.

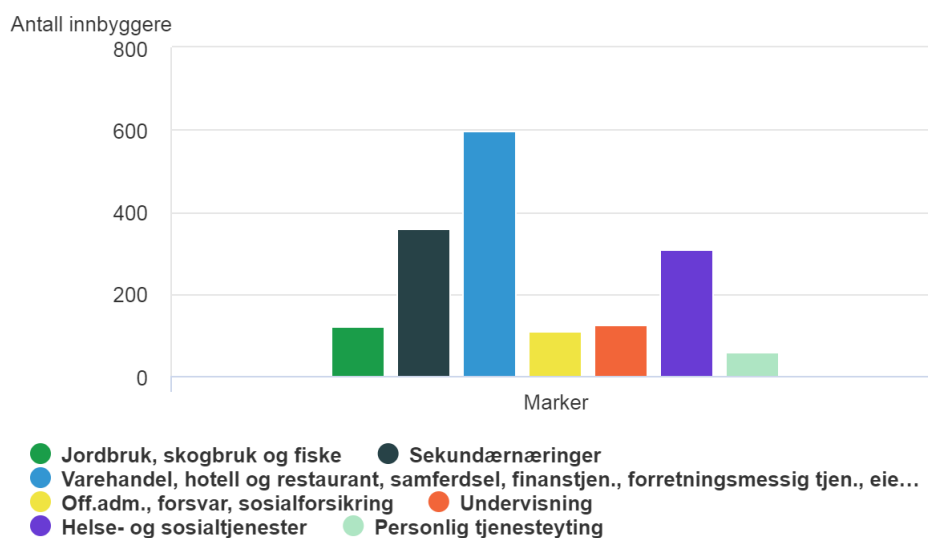
4.3 Sysselsetting og næringsliv

Marker kommune har svært lav arbeidsledighet, men en så høy uføreandel som 11,1 %. Det er kun noen få kommuner i landet med ennå høyere uføreandel, noe som gir oss spesielle utfordringer i tjenestetilbudet.

Marker kommune har 1.702 arbeidstakere bosatt i kommunen. Av disse pendler 794 personer ut av kommunen for sitt daglige virke. De aller fleste til Eidsberg, deretter Askim og Oslo. 305 personer pendler inn til kommunen.

I kommune NM som hvert år gjennomføres av NHO havner Marker kommune på plass 105. i landet der indikatorene er verdiskaping, nyetableringer og sysselsetting. Det er en målsetting for kommunen å legge til rette for etableringer og utvikling innen eksisterende næringsliv, men samtidig være en god bokommune slik at vi kan ha innflytting som ikke bare er knyttet til arbeidssted.

Hva innbyggerne arbeider med

Kilde: Registerbasert sysselsetting, Statistisk sentralbyrå

Kommunen har et aktivt landbruk med stor investering- og utviklingsvilje.

Regionalpark Haldenkanalen og Visit Indre er våre verktøy i forhold til besøksnæringen. Videre utvikling av natur- og kulturbasert turisme for å styrke vår posisjon i denne sammenheng er viktig.

Telemarksforskning anbefaler i sin attraktivitetsrapport for Marker følgende utviklingsstrategier:

Bostedsattraktivitet

- Stimuler til boligbygging
- Skap sosiale møteplasser
- Støtt næringsutvikling hos naboer
- Bedre kommunikasjon for pendlere
- Ta vare på innvandrere

Næringsattraktivitet:

- Bli attraktiv for kompetansebedrifter
- Samarbeid på tvers av kommunegrenser
- Prioriter arbeid med innovasjon og nettverk

Besøksattraktivitet

- Opplevelsestilbud for egne innbyggere
- Skap opplevelser av regional interesse
- Stimuler til hyttebygging
- Samarbeid på desitinasjonsnivå
- Prioriter omdømmearbeid

Strategiene som er anbefalt samsvarer godt med det som er forslått i samfunnsdelen av kommuneplanen. Vi må prioritere tiltak som gjør oss attraktive for besøk, bosetting og næringsetablering. I budsjett og økonomiplanen foreslås flere tiltak som støtter opp under dette.

5. Økonomiske rammebetingelser i økonomiplanperioden

For budsjett 2020 er det i ny kommunelov sagt at alle kommuner skal ha økonomiske måltall eller økonomimål. Dette for å få en sunnere utvikling i kommunenes økonomi og sikre fremtid og nødvendige reserver.

Marker kommune hadde i budsjett- og økonomiplan 2019-2022 økonomimål knyttet til netto driftsresultat og størrelse på disposisjonsfond.

I budsjett- og økonomiplan 2020-2023 foreslås følgende økonomimål:

Tekst	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Disposisjonsfond	40 104 614 13,02 %	Min. 10 % av brutto driftsinntekt	Min. 10 % av brutto driftsinntekt.	Min. 10 % av brutto driftsinntekt	Min. 10 % av brutto driftsinntekt	Min. 10 % av brutto driftsinntekt
Netto driftsresultat i % av sum driftsinnt.	3,02 %	1,85 %	1,85 %	1,85 %	1,85 %	1,85 %
Gjeldsgrad	68	75	80	80	80	80

5.1 Fondsbeholdningen

Fondsbeholdningen vil variere over tid. Dette har sammenheng med i hvilken grad kommunene velger å bruke fondsmidler til investeringsformål og til drift.

Fondskapitalen er en viktig buffer mot uforutsette forhold på inntekts- og utgiftssiden, og som egenkapital for å redusere lånefinansieringen ved investeringer.

I økonomiplanperioden er det foreslått følgende avsetninger til disposisjonsfond:

- 2020 - kr 7 163 000 2,39 % av sum driftsinntekter
- 2021 - kr 7 177 000 2,41 % av sum driftsinntekter
- 2022 - kr 7 200 000 2,43 % av sum driftsinntekter
- 2023 - kr 7 200 000 2,44 % av sum driftsinntekter

Et av økonomimålene i budsjett og økonomiplanperioden er og opprettholde et disposisjonsfond som minimum er på 10 % av sum driftsinntekter. Pr 31.12.2018 var denne prosenten 13,02.

5.2 Driftsresultat

Nedenfor følger en tabell med netto driftsresultat i budsjett- og økonomiplanperioden:

	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Sum driftsinntekter	-308 097 469	-282 498 573	-300 176 356	-298 076 253	-296 195 253	-295 251 253
Netto driftsresultat	-9 318 760	-5 415 674	-5 631 312	-5 645 312	-5 668 312	-5 668 312
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	3,02	1,92	1,88	1,89	1,91	1,92
Endring i sum driftsinntekter		-8,31	6,26	-0,70	-0,63	-0,32
Endring i sum driftsutgifter		-8,51	6,52	-1,07	-87,54	-0,71

Teknisk Beregningsutvalg har anbefalt nivå på netto driftsresultat på 1,75 %. I budsjett- og økonomiplan 2019-2022 var måltallene for Marker 1,85 %.

5.3 Gjeld

Renter og avdrag skal betales over kommunens driftsregnskap. Høy gjeld reduserer handlingsrommet, mens høye inntekter gir muligheter. Et høyt gjeldsnivå kan være bærekraftig dersom inntektene også er høye. Et mye brukt måltall på dette forholdet er «netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, kalt gjeldsgrad.

Gjeldsgraden for hele landet lå på 105,6 prosent i 2018, mens Marker kommune lå på 68 %, men her er det stor variasjon mellom kommunene. En høy gjeldsgrad reduserer handlingsrommet. Her er en gammel anbefaling at gjeldsgraden ikke skal overstige 50 % av brutto driftsinntekter, og det er også en anbefaling Marker kommune har fått. Med mange og tunge investeringer fremover for Marker kommune, må et mål være og ikke overstige 80 % av brutto driftsinntekter.

5.4 Finansieringssystemet

De frie inntektene til kommunene består av:

- Skatteinntekter
- Inntektsutjevnerende tilskudd
- Rammetilskudd
- Eiendomsskatteinntekter
- Integreringstilskudd og rentekompensasjon

Dette er inntekter som kommunen kan disponere fritt, uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk.

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jamne ut kommunens forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine. Dette gjøres ved at man tar hensyn til strukturelle forskjeller i kommunens kostnader og forskjeller i skatteinntektene. Omfordelingen som følge av disse skjer gjennom innbyggertilskuddet.

Inntektssystemet inneholder også tilskudd som utelukkende blir gitt ut fra regionalpolitiske mål.

Marker kommune får i budsjett 2020 overført kr 5 411 000 i distriktstilskudd Sør- Norge. I 2019 var det tallet kr 5 219 000. Bakgrunnen for dette tilskuddet er at det skal ivareta kommuner i Sør- Norge med svak samfunnsmessig utvikling. Distriktstilskudd Sør-Norge gis med en sats pr kommune og en sats pr innbygger. Tilskuddet blir tildelt kommuner i Sør-Norge etter følgende kriterier:

- Har under 3 200 innbyggere eller en distriktsindeks på 46 eller lavere.
- Har hatt en gjennomsnittlig skatteinntekt de siste tre årene som er lavere enn 120 % av landsgjennomsnittet (målt per innbygger).

Tildeling av distriktstilskudd Sør-Norge tar utgangspunkt i distriktsindeksen, som er et uttrykk for graden av distriktsutfordringer i en kommune. Indeksen bygger i dag på indikatorer som sentralitet, reiseavstand, befolkningstetthet, befolkningsstruktur og -utvikling, status for arbeidsmarkedet og inntektsnivå. Kommuner med distriktsindeks på 35 eller lavere får tilskudd per kommune og per

innbygger med høyeste sats. Tilskuddet blir regnet ut fra tallet på innbyggere per 01.01.2019. Det er brukt samme distriktsindeks i budsjett 2020 som i 2019 av departementet. Det vil altså si at Marker kommune sin distriktsindeks er 34,4, da det er brukt samme grunnlag som i budsjett 2019.

En gjennomgang av distriktsindeksen vil bli foretatt av departementet og de tar sikte på å komme tilbake til ny distriktsindeks i kommuneproposisjonen for 2021. Departementet legger samtidig opp til å vurdere innretningen på de regionalpolitiske tilskuddene nærmere, primært med fokus på bruken av distriktsindeksen ved fordeling av distriktstilskuddene i inntektssystemet. Departementet tar sikte på å komme tilbake til dette i kommuneproposisjonen for 2021.

Forskjellene mellom landets kommuner er til dels store når det gjelder kostnadsstruktur som følge av blant annet ulik demografi, levekårsforhold med mer. Forskjellene gjør at etterspørselen etter kommunale tjenester og kostnadene ved disse vil variere mellom kommunene.

Indeksberegnet utgiftsbehov for Marker kommune i 2020 i statsbudsjettet er beregnet til 1,0587 – det vil si noe over gjennomsnittet. Til sammenligning var dette beregnet til 1,0602 i 2019. Det vil si at Marker kommune er beregnet til å få noe lavere utgiftsbehov i 2020 sammenlignet med 2019. Sett opp mot landsgjennomsnittet som er 1,000 har Marker kommune et noe høyere utgiftsbehov, noe som igjen blir kompensert i utgiftsutjevningen.

5.5 Statsbudsjettet 2020

I kommuneproposisjonen for 2020 la regjeringen opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 0,2 og 1,5 mrd. kroner i 2020. Regjeringen legger nå opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på knapt 3,2 mrd. kroner, tilsvarende 0,6 prosent. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2019 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2019. Ved beregningen av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst i kommunal tjenesteyting på 3,1 prosent fra 2019 til 2020.

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i frie inntekter i 2020 på om lag 1,3 mrd. kroner. Det tilsvarer en realvekst på 0,3 prosent. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2019 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2019. Det innebærer at oppjusteringen av anslaget for kommunesektorens skatteinntekter i 2019 med 4,9 mrd. kroner ikke påvirker nivået på sektorens inntekter i 2020, slik praksisen har vært.

Av veksten i frie inntekter til kommunen skal følgende dekkes:

- 400 mill. kroner med satsing på tidlig innsats i skolen
- 150 mill. kroner med satsing på rusfelt

Veksten i frie inntekter i 2020 må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen. Anslåtte merutgifter for kommunesektoren i 2020 som følge av den demografiske utviklingen er på 1,3 mrd. kroner. Av dette er det anslått at om lag 0,9 mrd. kroner må dekkes innenfor veksten i frie inntekter. De anslåtte merutgiftene er et uttrykk for hva det vil koste å opprettholde tjenestetilbudet iblant annet skole, barnehage og omsorgstjenesten med uendret standard og produktivitet i tjenestene.

I kommuneproposisjonen for 2020 ble det anslått en nedgang i kommunesektorens samlede pensjonskostnader på 450 mill. kroner, utover det som dekkes av den samlede deflatoren. Dette anslaget er veldig usikkert.

Etter dette anslås kommunesektorens handlingsrom å øke med 300 mill. kroner i 2020. Da er det tatt hensyn til merutgifter som følge av den demografiske utviklingen på 0,9 mrd. kroner, forventet reduksjon i pensjonskostnadene på 450 mill. kroner og satsinger finansiert innenfor veksten i frie inntekter på 550 mill. kroner.

Regjeringen peker på at det er potensial for effektivisering i sektoren. Regjeringen ønsker å synliggjøre dette. Dersom kommunesektoren setter et effektiviseringskrav til egen virksomhet på 0,5 prosent tilsvarer det 1,3 mrd. kroner. Dette er penger som kan brukes til bedre skoler, mer omsorg eller andre prioriterte tjenester.

I henhold til statsbudsjettet for 2020 får Marker kommune en vekst i frie inntekter fra 2019 til 2020 på 2,3 prosent, med en anslått lønns- og prisvekst på 3,1 prosent vil det si en minusvekst på 0,8 prosent. Dette er på linje med resultatene vi har hatt de senere årene.

Nedenfor følger fordelingen av inntekter for Marker kommune for budsjett 2020 og i økonomiplanperioden 2021-2023:

Tekst	2019	2021	2022	2023	2020
Innbyggertilskudd	87 868 000	89 905 000	89 557 000	89 267 000	90 326 000
Utgiftsutjevning	12 630 000	13 616 000	13 820 000	15 033 000	13 233 000
Overgangsordning - INGAR	207 000	-162 000	-144 000	-125 000	-194 000
Saker særskilt fordeling	799 000	1 422 000	1 546 000	1 671 000	1 587 000
Distriktstilskudd Sør-Norge	5 219 000	5 406 000	5 396 000	5 390 000	5 411 000
Ordinært skjønn tildeles av Fylkesmann	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Budsjettvedtak Stortinget - saldering budsjett 2019					
RNB 2019 - endringer i rammetilskudd					
Oppgaveoverføring og innlemming av øremerkede tilskudd					
SUM RAMMETILSKUDD UTEN INNTEKTSUTJEVNING	107 023 000	110 487 000	110 475 000	111 536 000	110 663 000
Netto inntektsutjevning	18 707 000	22 848 000	22 429 000	22 024 000	22 000 000
SUM RAMMETILSKUDD	125 730 000	133 335 000	132 904 000	133 560 000	132 663 000
Skatt på formue og inntekt	81 418 000	85 000 000	85 000 000	85 000 000	85 000 000
Eiendomsskatt	11 000 000	13 000 000	13 000 000	13 000 000	13 000 000
SUM SKATT OG RAMMETILSKUDD	218 148 000	231 335 000	230 904 000	231 560 000	230 663 000

Noe av årsaken til økningen fra 2019 til 2020 for Marker kommune sin del er at vi har oppjustert inntektsanslaget på skatt i henhold til økt skatteinnfang de senere årene. I tillegg er eiendomsskatteinntektene økt noe.

Det er lagt til grunn 3 588 innbyggere for beregningen av inntektene både for budsjett 2020 og i økonomiplanperioden 2021-2023.

5.6 Eiendomsskatt

Marker kommune har eiendomsskatt i hele kommunen. Vi har i dag en skattesats på 4 promille for bolig- og fritidseiendom, og det skrives ut eiendomsskatt på boliger basert på formuesgrunnlaget etter lovens § 8 C-1.

For budsjettåret 2020 og i økonomiplanperioden 2021-2023 er det foreslått budsjettert en inntekt med kr 13 mill i alle årene. Da det knytter seg noe usikkerhet til inntektene fra eiendomsskatt fremover i økonomiplanperioden knyttet til både maks promillesats og eiendomsskatt på vannkraft/vindkraft, har vi valgt å ikke øke inntektene her. I skrivende stund er heller ikke endelig takts på vindparken klar, det er derfor også lagt inn noe forsiktighet i inntektene knyttet til det i budsjett 2020.

5.7 Likviditet

Likviditeten til Marker kommune er god, men har i perioder tidligere år vært vanskelig. Det ble derfor i 2012 tatt opp driftskreditt på kr 10 mill., den ble ytterligere utvidet i 2014 med enda kr 10 mill. Det har i siste halvdel av 2015 og frem til nå ikke vært behov for å trekke på driftskreditten. Det er viktig for Marker kommune og kunne betale sine forpliktelser til lokale og andre leverandører til rett tid, i tillegg må lønn utbetales hver måned. Derfor er det viktig at rådmann fortsatt får fullmakt til å oppta driftskreditt på inntil kr 30 mill. hvis det skulle være behov.

Arbeidskapitalen er forskjellen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen defineres som en del av kommunens driftskapital, og er et mål for kommunens likviditet. Arbeidskapital er kapital kommunen trenger for å finansiere den daglige driften.

Nedenfor følger en tabell over utvikling av arbeidskapitalen i Marker kommune:

Tekst	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arbeidskapital	12 729 013	15 671 103	6 121 755	38 199 745	68 369 314	86 413 627	97 939 541
Herav ubrukte							
lånemidler	5 441 521	13 958 447	7 815 638	21 015 528	30 362 426	35 359 096	38 830 660
Arbeidskapital ekskl ubrukte lånemidler	7 287 492	1 712 656	-1 693 883	17 184 217	38 006 888	51 054 531	59 108 881

Denne tabellen viser utviklingen av arbeidskapitalen i Marker kommune fra 2012 til 2018. Som vi ser av tabellen har det vært en veldig positiv utvikling fra 2015 til og med 2018. I 2014 hadde Marker kommune negativ arbeidskapital og var et krevende år økonomisk for Marker kommune.

Nedenfor følger en tabell som viser endringen i arbeidskapitalen i økonomiplanperioden:

År	Beløp
2019 budsjett	7 165 674
2020 budsjett	7 281 312
2021 budsjett	7 295 312
2022 budsjett	7 318 312
2023 budsjett	7 318 312

5.8 Forslag til driftsrammer budsjett 2020

Virksomhet/område	Nettoramme budsjett 2020
Marker skole	37 000 000
Grimsby barnehage	6 350 000
Familie og Helse	22 400 000
Nav	4 200 000
Omsorg	60 700 000
Teknikk, plan og miljø	17 930 000
Kultur, fritid og bibliotek	4 450 000
Stab og felleskostnader	25 000 000
Politikk og utvalg	2 900 000
Private barnehager	15 700 000
Livsynsformål	3 570 000
IKS	11 700 000
Næring	1 100 000
Sum	213 000 000

Ut fra tidligere budsjettmøter er det noen endringer på tallene. Som vi ser er det flere av virksomhetene som nå har fått økt sine rammer ut fra pålegg eller vedtak og noen faglige vurderinger er lagt til grunn for økningen. Det vises til kommentarene fra virksomhetene/områdene.

5.9 Forslag til driftsrammer i økonomiplanperioden 2021-2023

Virksomhet/område	Nettoramme budsjett 2021	Nettoramme budsjett 2022	Nettoramme budsjett 2023
Marker skole	37 000 000	37 000 000	37 000 000
Grimsby barnehage	7 500 000	7 434 000	7 500 000
Familie og Helse	23 000 000	22 500 000	22 400 000
Nav	4 200 000	4 200 000	4 200 000
Omsorg	63 000 000	64 000 000	65 000 000
Teknikk, plan og miljø	18 000 000	18 000 000	18 000 000
Kultur, fritid og bibliotek	4 500 000	4 500 000	4 400 000
Stab og felleskostnader	25 000 000	24 800 000	24 500 000
Politikk og utvalg	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Private barnehager	11 000 000	10 500 000	10 500 000
Livsynsformål	3 370 000	3 370 000	3 370 000
IKS	12 100 000	11 500 000	11 300 000
Næring	1 388 000	1 400 000	1 300 000
Sum	213 058 000	212 204 000	212 360 000

Dette er rammene gitt i økonomiplanperioden ut fra de forutsetningene som er kjent nå i inntektssystemet med følgende forutsetninger:

- Ingen endring i antall innbyggere – samme som i budsjett 2020 – forutsatt SSB sitt MMM alternativ for befolkningsutvikling på landsbasis

- Forutsatt samme skatteinngang – ref tall om innbyggere
- Distriktstilskudd Sør Norge – forutsatt lik
- Ingen endringer i inntektssystemet for kommunene
- Eiendomsskatt – her er det ikke lagt inn økning knyttet til usikkerhet til hva som skjer i økonomiplanperioden

Når det gjelder utgiftssiden er det ikke noen andre kjente føringer fra statlig hold som er hensyntatt. Det er heller ikke lagt inn lønns- og prisvekst i rammene.

5.10 Investeringsbudsjett 2020 med økonomiplan 2021-2023

Utgifter som klassifiseres som investeringer skal bokføres i investeringsregnskapet og aktiveres i balansen som anleggsmidler. Investeringsutgifter er:

- Anskaffelse av eiendeler som er bestemt til varig eie og bruk, og som er av vesentlig verdi.
- Påkostning på eksisterende varige driftsmidler, som er av varig og vesentlig verdi.

Med varig eie og bruk sier GKRS regnskapsstandard at varig eie er satt til økonomisk levetid på minst 3 år, mens vesentlighetskriteriet er satt til minst kr 100 000. Disse kriteriene er uavhengig av kommunestørrelse, selv om man kan tenke seg at vurderingen kunne bli forskjellig i store og små kommuner.

Som påkostning regnes utgifter som øker anleggsmiddelets bruksverdi, i motsetning til vedlikehold som skal opprettholde en standard på et nivå den var opprinnelig. Det regnes som påkostning når et anleggsmiddel utvikles for å møte nye krav fra brukere eller fra offentlige myndigheter. Tiltak som fører eksempelvis en bygning til en annen stand eller bedre standard enn den var tidligere, regnes som påkostning. Med standard foreslås anleggsmidlets relative standard. Det vil si at tiltak som holder et anleggsmiddel innenfor samme standard kan innebære at anleggsmiddelet får en teknisk høyere kvalitet som følge av kvalitetsutviklingen over tid, uten at økningen i kvalitet tilsier at utgiften skal klassifiseres som påkostning.

Det regnes også som påkostning når det investeres i tiltak som utvikler potensialet i et anleggsmiddel. Dette kan være tiltak som endrer anleggsmiddelets funksjoner, arealbruk eller standard, samt arbeider som utføres for å heve attraktivitet og eller/verdi. Vurderingen gjøres på tiltaksnivå. Tiltak som fører anleggsmidlet til en annen standard eller verdi, er også påkostning.

Det er ellers viktig å understreke at påkostningen må være vesentlig, det vil si at utgiften må være på minimum kr 100 000. I tillegg må påkostningen være varig, det vil si en økonomisk levetid på minst 3 år. Anleggsmidlet som sådan, etter påkostningen, må også ha en gjenværende levetid på minst tre år. Dette er altså de generelle kravene til en investering som sådan.

Nedenfor følger en total oversikt over alle foreslåtte investeringer i budsjett 2020 og i økonomiplanperioden 2021-2023:

Investering	Finansiering lån/fond	2020 beløp u/mva	2021 beløp u/mva	2022 beløp u/mva	2023 beløp u/mva
VAR området, vann og avløp	Lån	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
IKT generelt	Lån/mva	1 600 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000
Ørje torg	Lån/mva	2 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Asfaltering	Lån/mva	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Maskinpark teknisk	Lån/mva	500 000	500 000	500 000	500 000
Enøk tiltak	Lån/mva	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Nytt varmeanlegg Klund kirke	Lån/mva	525 000			
Slukkeanlegg Øymark kirke	Lån/mva		650 000		
Inventar alle virksomheter	Lån/mva	1 235 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Smarte samfunn	Lån/mva	390 000	390 000		
Velferdsteknologi Omsorg	Lån/mva	450 000	300 000	300 000	300 000
Inventar – Marker skole	Lån/mva	200 000	250 000	250 000	250 000
Oppgradering bibliotek	Lån/mva	150 000			
Oppgradering bygg og anlegg	Lån/mva	5 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Branntiltak Marker skole	Lån/mva	5 000 000			
Nye senger Omsorg	Lån/mva	700 000			
Ladeinfrastruktur Marker rådhus	Lån/mva	500 000			
Tiltak i Tangen	Lån/mva	100 000			
Turstier	Lån/mva	750 000			
Fiber – egenandel	Lån/mva	500 000	500 000	500 000	500 000
Ørje sentrum – mindre tiltak	Lån/mva	500 000	500 000	500 000	500 000
IKT – Marker skole	Lån/mva	400 000	400 000	400 000	400 000
Forprosjekt boliger omsorg/pu	Lån/mva		4 000 000		
Sum		30 000 000	24 890 000	18 450 000	18 450 000

I budsjettforslaget for 2020 har rådmannen forutsatt låneopptak på kr 30 000 000. Det blir ikke foreslått opptak av lån til videreutlån (startlån), da vi fortsatt har ubrukte lånemidler til å dekke etterspørselen.

Budsjetterte ordinære avdrag er kr 9 100 000. Minste avdrag etter vekting er kr 7 728 959. Det vil si at det forutsettes mer i betalte avdrag enn det som krevet etter vekting – se vedlagte note til obligatorisk budsjettskjema 1 A for nærmere utregning.

I budsjett- og økonomiplanperioden er det flere investeringer som foreslås gjennomført, men da vi ikke vet kostnadsramme eller tidspunkt dette kan gjennomføres på, følger de kun som en oversikt nedenfor:

- Marker skole
- Bommen renseanlegg
- Demens/omsorgsboliger/pu boliger
- Marker rådhus

Det hadde vært ønskelig å kunne finansiert noen av disse investeringene ved bruk av fond, ikke bare låneopptak.

Følgende rentesats er lagt til grunn ved beregning av renteutgifter for budsjett- og økonomiplan 2020-2023:

- 2020 – 2,12
- 2021 – 1,92
- 2022 – 1,82
- 2023 – 1,78

Dette er etter anbefaling fra Kommunalbanken.

Videre utover i planperioden forutsettes låneopptak slik (eksklusive lån til videreutlån):

- 2021 - 24 890 000
- 2022 - 18 450 000
- 2023 - 18 450 000

Hvis noen av de investeringene som ikke er tallfestet eller tidfestet skulle bli aktuelle i økonomiplanperioden, må de komme som egne saker.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i lånegjeld i budsjett og økonomiplanperioden inklusive lån til VAR sektoren (selvkost):

	2019	2020	2021	2022	2023
Gjeld pr 01.01.	210 475 263	265 050 263	285 950 263	301 440 263	310 290 263
Opptak av lån	62 875 000	30 000 000	24 890 000	18 450 000	18 450 000
Avdrag	-8 300 000	-9 100 000	-9 400 000	-9 600 000	-9 800 000
Ny lånegjeld	265 050 263	285 950 263	301 440 263	310 290 263	318 940 263

Renteeksponert gjeld er et annet begrep knyttet til måltall. Dette vil si andelen av kommunens gjeld som blir direkte påvirket av renteendringer. Marker kommune har pr 31.12.2018 14,8 % av total lånegjeld bundet i fast rente.

I forhold til Kostra tall er 21,3 % av Marker kommune sin renteeksponert gjeld. I forholdet til landet for øvrig som er 42,3 %. Det vil altså si at øker gjelden med 1 % vil det isolert sett spise 0,213 prosentpoeng av driftsinntektene.

6.1 Virksomhetenes budsjettkommentarer

6.1 Virksomhet Marker skole

Virksomhetsleder: Mona Søbyskogen

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

2060 Grunnskole

2070 Skolefritidsordning

Virksomheten og oppgavene

Marker skole er en 1-10 skole med 355 elever, og 61 medarbeidere (pr. 01.11.19).

Barnetrinnet, trinn 1-7, har 255 elever, og ungdomstrinnet, trinn 8-10, har 100 elever.

Rektor er Mona Søbyskogen. Ledere for barnetrinnet er avdelingsleder Ann-Sofie Gruvborg (1.-4.trinn) og avdelingsleder Linda Berget Ringnes (5.-7.trinn). Leder for ungdomstrinnet er assisterende rektor Bjørn Furulund. Skolefritidsordningen har i dag 70 elever. Hanne Høgås er SFO-leder.

Visjon: LÆRING, TRYGGHET OG TRIVSEL

Overordnet mål:

Elevsynet vårt skal ivareta: Mestring, Anerkjennelse, Respekt, Raushet, Tillit

Læringsynet vårt skal ivareta: Motivasjon for læring gjennom forventninger/krav/mål, elevmedvirkning og tilpasset opplæring

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	40 337 167	36 961 000	39 848 865
Driftsutgifter	7 733 941	5 299 000	5 575 593
Bruttoramme	48 071 108	42 260 000	45 424 458
Driftsinntekter	-10 598 160	-7 260 000	-8 424 458
Nettoramme	37 472 948	35 000 000	37 000 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Handlingsrommet for styrking rundt enkeltelever i klasser er betydelig mindre. Vi må prioritere skolestarterne og nytt 8.trinn i 2020-ramma.
- Nok en gang betydelig reduksjon i rammen gjør at vi ikke kan opprettholde voksentettheten.
- Rammene gir ikke mulighet for å gi elevene et ønsket tilbud om språkfag og valgfag.
- Spesialundervisning etter vedtak tar stadig større del av styrkingsressursen vår.
- All assistentressurs knyttes til enkeltvedtak, noe som tar fra oss fleksibiliteten til å styrke og justere voksendekning etter behov. I dag er vi på grensen til å oppfylle alle vedtak (ungdomstrinnet).
- Samarbeidstid for personalet er bundet til innføring av ny overordnet del av læreplanen og fagfornyelsen, handlingsrommet i arbeidstidsavtalen for lærere er under forhandling.

- Kompetansekravene for undervisningspersonell: Fra 2020 trår de nye kravene inn. Vi har hvert år lærere på videre-utdanning, og vil videreføre vår deltakelse i Kompetanse for kvalitet. Omfanget fra 2019 må ned, da organisasjonen som helhet blir preget av planlagt fravær og stor slitasje.
- Opprettholde fokus på utviklingsområdene, mestringsklima og mestringsorientert ledelse. Det er viktig at det overordnede utviklingsarbeidet i kommunes ledergruppe gjenspeiles på skolen og at vi holder samme fokus.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Vi skaper læringstrykk, arbeids glede og motivasjon ved å ivareta vårt fokus på verdiene våre, elevsynet og læringssynet vårt.
- Kunnskaps- og læringssynet i ny overordnet del og fagfornyelsen.
- Tidlig innsats i arbeidet med grunnleggende ferdigheter: lesing, skriving, regning og IKT
- God utvikling i læringsresultater.
- IKT-medarbeider i 50 % og IKT-ressurser er gode, og gir oss muligheten til å ha fokus på IKT
- Organisere opplæringen og samarbeidet vårt for å ivareta mulighetene for tilpasset opplæring og noe av styrkingen.
- Nullvisjon for mobbing og krenkelser. Ivareta og styrke arbeidet med MOT og skolen som samfunnsbygger
- Skape felles praksis i arbeidet med Vurdering for læring
- Sikre medvirkning hos elevrådet og FAU
- Opprettholde og ruste ledergruppen til å ivareta læringsledelse i en lærende organisasjon
- Avdelingsledermodellen med tre avdelinger gir gode rammer for mestringsorientert ledelse.
- Godt samarbeid med andre virksomheter i kommunen.
- Vaktmestertilgang gir oss mulighet til å ha god dialog i vedlikeholdsarbeidet.
- Svømmehallen gir oss mulighetene til å ivareta god svømmeopplæring.
- Idrettshall og gymsal gir god kroppsøvingsutvikling.
- SFO: Medarbeidere som jobber både i klasserommet og i SFO gir god oversikt.
- Lærlinger og praksiselever bidrar til god tilrettelegging og oppfølging av elever.
- Skolefaglig rådgiver som bidrar i utviklingsarbeidet og forvaltning.
- Godt tverrfaglig samarbeid om oppvekstmiljø: Markermodellen.

Virksomhetens arbeidsmål 2020

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Trivsel (elevundersøkelsen) 7./10. tr	BU	4,2/4,3	nov	5
	Mobbing (elevundersøkelsen)		1,7/1,3	nov	1
	Vurdering for læring (elevunders.) 7.tr og 10.tr	BU	3,6/3,5	nov	5
	Trivsel/trygghet (foreldreundersøkelsen)	BU	4,6	nov	5
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				

	Lesing som grunnleggende ferdighet:				
	Kartlegging 3.trinn (snitt 3 siste år) Kartlegging 3.trinn (klassesrinn) Nasjonale prøver 5.trinn Nasjonale prøver 8.trinn	Kart. Kart. NP NP	18,5 % 11,9 % 32,2 %	 29,3 % 36 %	>15% kr.gr >15& nivå 1 >15% nivå 1+2
	Grunnskolepoeng Standpunkt/eksamen 10.trinn	Skole- porten	39,4	40,9	42
Organisasjons- kvalitet	Godt arbeidsmiljø				
	Mestringsorientert ledelse Barnetrinn Ungdomstrinn	MU	(2017) 3,9 4,4	4 4,4	5
	Mestringsklima Barnetrinn Ungdomstrinn	MU	(2017) 4,4 4,3	4,3 4,5	5
	Mestringstro Barnetrinn Ungdomstrinn	MU	(2017) 4,3 4,5	4,2 4,5	5
	Andel medarbeidere som har hatt medarbeidersamtale	DK	100%	100%	100 %
	Friske medarbeidere				
	Nærvær	DK	91,5 %		96 % nærvær
	Innovasjon og nytenking				
	Fleksibilitetsvilje Barnetrinn Ungdomstrinn	MU	4,4 4,4	4,25 4,5	5
	Antall igangsatte og/eller gjennomførte tiltak (iPad i begynneropplæring, Skooler, komp. for kvalitet)	DK	2	3	3
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK			100 %
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Livskvalitet og folkehelse MOT, alle leksjoner, MOT-undersøkelsen	gj.ført	ja	ja	ja
	Miljø og klima Kildesortering i klasserom Tverrfaglig tema på alle trinn, bærekraft	gj.ført	ja ja	ja ja	ja ja

	Ungdom i fokus Ungt entreprenørskapsprogrammer	Telling	90 %		100 %
	Beredskap ROS-analyser Årshjul i TQM	gj.før	nei	nei	ja

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	40 337 167	36 961 000	39 848 865	40 065 373	40 065 373	40 065 373
Driftsutgifter	7 733 941	5 299 000	5 575 593	5 522 611	5 522 661	5 522 661
Bruttoramme	48 071 108	42 260 000	45 424 458	45 588 034	45 588 034	45 588 034
Driftsinntekter	-10 598 160	-7 260 000	-8 424 458	-8 588 034	-8 588 034	-8 588 034
Nettoramme	37 472 948	35 000 000	37 000 000	37 000 000	37 000 000	37 000 000

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

- Innstrammingene og reduksjonen i bemanning de siste årene har redusert vårt handlingsrom for å ivareta fleksible løsninger for elever med behov for tilpasninger. Kontaktlærerne har fått halvert tiden øremerket til oppfølging av elevene i klassen. Dette gir mindre rom for elevsamtaler og samarbeid med hjemmene. Vi er i dag helt nede på minimum av tid skissert i sentral arbeidstidsavtale SFS2213.
- Reduksjonen i bemanning kommer samtidig som vi skal sette oss inn i og ta i bruk nye læreplaner og ny overordnet del av læreplanen.
- Elevtallet er i sum stabilt, med variasjoner som er så små at å bemanne opp og ned etter dem gir store utfordringer. Antaller klasser/trinn er stabilt. Det er viktig å forstå at klasser på nærmere 30 elever gir mindre handlingsrom for tilpasninger og tett oppfølging, og også gir dårlige fysiske læringsforhold. Dersom den nasjonale lærernormen skal være førende, vil vårt lave elevtall alltid medføre at vi ligger innenfor og det kan se ut som om vi har overtallighet i pedagogisk personale. Dersom vi slår sammen klasser, vil vi kunne nå normen.
Elevtallsutvikling:

	Barnetrinn	Ungdomstrinn	Sum
2018	254	110	364
2019	252	101	353
2020	268	82	350
2021	266	96	362
2022	255	112	367
2023	232	128	360

- **Digitalisering:** For å imøtekomme føringene i fagfornyelsen og kravene til digital kompetanse, bør det sikres at alle elever også på barnetrinnet har hver sin enhet. Vi har i dag iPad til 1.trinn, og ønsker å videreføre satsningen til alle trinn. Dagens ramme for IKT (investering sentralt) sikrer ungdomstrinnets pc'er, men ikke barnetrinnet.

Økonomiplanperiode 2021-2023 - Mulighetsrommet

- Videreføre voksentetthet med dagens nivå gir oss mulighet for å videreføre tilbudet til elevene når det gjelder valgfag på ungdomstrinnet og deling i praktisk/estetiske fag.
- Skolen skal ta i bruk nye læreplaner for fagene i januar 2020. Her ligger det sterke føringer om mer dybdelæring, tverrfaglighet og praktisk læring. Dette fordrer fleksibilitet i organisasjonen (nok folk) til å jobbe på tvers av fag og klasser. Med arbeidsro i forhold til bemanning og stillinger, kan vi mobilisere tid og krefter på dette arbeidet.
- Elevenes læringsmiljø: Vi ønsker å fokusere mer på elevrådenes medvirking og FAU sitt engasjement i arbeidet med både det psykiske og fysiske læringsmiljøet.
- Samarbeid med frivillige og andre virksomheter i kommunen. Vi får stadig flere arenaer der vi samarbeider med andre om aktiviteter for elevene. Handlingsrommet er større enn det vi i dag bruker.

«Den røde tråden»

En robust og god skole, er avgjørende for et godt og trygt oppvekstmiljø. Overordnede mål for Marker kommune er «Fornøye innbyggere, Opprettholde vårt lokalsamfunn, Utnytte vårt potensiale». Vi ønsker et aktivt og attraktivt lokalsamfunn der folk ønsker å bosette seg og bli boende. Skolen har et godt omdømme, og er kjent for å ha et godt læringsmiljø, preget av trivsel og trygghet. Vi må ha fokus på å opprettholde voksentettheten, ivareta og utvikle læringsmiljøet og viderføre satsningen på MOT-arbeidet. Vi må ruste personalet i arbeidet med de nye læreplanene i 2020 til å få gjennomarbeidet og utviklet vår praksis med begynneropplæring og tidlig innsats, for også å se resultatene på læringsutbytte. I inneværende planperiode vil elevtallet svinge, først ned i 2020-2021, og siden opp igjen, for å nå toppen i 2025. Et stabilt personale er avgjørende for trivsel og trygghet både for voksne og barn, og ungdommen selv påpeker i sitt bidrag til kommunedelplanen at de ønsker å opprettholde en god skole. Dette vil bidra til at ungdom har et godt forhold til hjembygda si, og flytte tilbake etter endt studietid. Et viktig arbeid mot helhetlig satsning på skole og et robust oppvekstmiljø, er å sikre elevene et godt fysisk læringsmiljø. Det er startet et viktig stykke arbeid med å evaluere bygningsmassen, og uansett utfall, vil denne utredningen bidra til store investeringer i skolen. Både bygningen og uteområdet må rustes kraftig opp.

6.2 Virksomhet Grimsby barnehage

Virksomhetsleder: Tove Skubberud Wang

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

2300 Grimsby barnehage

Virksomheten og oppgavene

- *Visjon «Med stjerner i øya, og skrubbsår på knea»*
- «Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig **respekt**, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.» (Hentet fra Rammeplan, s. 7)
- Skape **trygghet** for barn og foreldre. Trygge barn som trives, får lettere venner og tar lettere til seg læring. Er foreldre trygge, er barna trygge.
- Ha gode læringsarenaer hele barnehagedagen; sosialisering, tilknytning, tilrettelegging for adekvat læring og mestring, demokrati, osv.
- Bidra til at barna får en god barndom bygget på **trivsel**, vennskap og lek.
- Vil også fremover jobbe med språk og inkluderende miljø
- Pr. 6.1.2020 er det 5 barnehagelærere, 3 fagarbeidere, 3 pedagogiske medarbeidere, 1 lærling og vikarer i barnehagen. Det er 29 barn over 3 år og 10 barn under 3 år, og det kommer flere barn utover.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	7 821 018	7 010 173	7 091 073
Driftsutgifter	404 284	389 389	594 600
Bruttoramme	8 225 302	7 399 562	7 685 673
Driftsinntekter	-1 924 744	-1 399 562	-1 335 673
Nettoramme	6 300 558	6 000 000	6 350 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Som vanlig er det vanskelig å forutse hvor mange barn vi får høsten eller som søker utover våren. Vi vet at det er 11 som skal begynne på skolen. Det er for Grimsbys del mange barn. Om ny barnehage vil ha en innvirkning på søkertallet, vet vi først etter 1. mars.
- Bemanningsnormen sier at grunnbemanningen skal være 1 voksen på tre barn under 3 år, og 1 voksen på 6 barn over 3 år. Det skal være tilstrekkelig bemanning, står det i barnehageloven (§18). Hva som er *tilstrekkelig* er vanskelige å vite fra år til år, og noen ganger må vi ha flere ansatte enn det som er bemanningsnorm.
- Ha mulighet til å lage en ny pedagogisk plattform.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Med pedagogisk ledernorm og bemanningsnorm er et ikke så mye igjen enn til lønninger.

Virksomhetens arbeidsmål 2020

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Brukere skal oppleve at ansatte er engasjert i sitt barn	BU	4,8/5 (mål 4,7)	Gjennomføres i nov.	4,9
	Brukere får informasjon om innholdet i barnehagedagen	BU	4,2/5 (mål 4,5)	Gjennomføres i nov.	4,5
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Barnehagelærere innenfor normen	BASIL	5/5	5/5	5/5
	Andel medarbeidere med fagbrev	BASIL	3/7	3/6	4/6
Organisasjonskvalitet	Godt arbeidsmiljø				
	Mestringsorientert ledelse	MU	Ikke gj.f.	Ikke gj.f.	
	Mestringsklima	MU	Ikke gj.f.	Ikke gj.f.	
	Friske medarbeidere				
	Nærvær	DK	92,1 %	94,8 %	95 %
	Innovasjon og nytenking				
	Fleksibilitetsvilje	MU	Ikke gj.f.	Ikke gj.f.	
Antall igangsatte og/eller gjennomførte tiltak	DK	2	3	3	
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK			100 %
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Livskvalitet og folkehelse				
	- Alle barn er ute hver dag	DK	95 %	98 %	100 %
	- Alle barn vasker hender når de kommer i barnehagen	DK	98 %	100 %	100 %
	Miljø og klima				
	- Alle avdelingene kildesorterer (også barna)	DK	100 %	100 %	100 %
	Ungdom i fokus				
- Tar imot elever/studenter/praktikanter/lærlinger som ønsker plass	DK	6 stk. 100 %	5 stk. 100 %	100 %	
Beredskap					
- Gjennomfører årlige brannøvelser	DK	5	5	6	
- Følger årshjul til HMS og MHV	DK	100 %	100 %	100 %	

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	7 821 018	7 010 173	7 091 073	8 608 598	8 712 000	8 778 000
Driftsutgifter	404 284	389 389	594 600	472 100	472 000	472 000
Bruttoramme	8 225 302	7 399 562	7 685 673	9 080 698	9 184 000	9 250 000
Driftsinntekter	-1 924 744	-1 399 562	-1 335 673	-1 750 000	-1 750 000	-1 750 000
Nettoramme	6 300 558	6 000 000	6 350 000	7 330 698	7 434 000	7 500 000

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

- Det vil også fremover være utfordrende å se for seg hvor mange barn vi kommer til å få. Kommunen er heldig som til enhver tid har ledige barnehageplasser og kan ha løpende opptak, men dette er også utfordrende budsjettmessig.
- Det er ingen mulighet til å sette inn ekstraressurs i kortere perioder.

Økonomiplanperiode 2021-2023 - Mulighetsrommet

- Dersom det blir flere barn i den kommunale barnehagen, gir flere muligheter og enklere å forutse budsjett.
- Med en barnehage på Bommen vil det gi andre muligheter enn de vi har i dag. Vi kan tilpasse hverdagen annerledes i forhold til de syv fagområdene i Rammeplan:
 - Kommunikasjon, språk og tekst - Besøke biblioteket oftere, gå rundt i sentrum på bokstavjakt.
 - Kropp, bevegelse, mat og helse - Uteområdet vil gi andre motoriske muligheter, dyrke ulike grønnsaker, besøke mølla.
 - Kunst, kultur og kreativitet - Opparbeide ny utelekeplass ved Liødegården, se på ulik arkitektur, andre impulser til kreativ tenking.
 - Natur, miljø og teknologi - Se på mangfoldet rundt oss og bruke elva, gå på stolpejakt.
 - Antall, rom og form - Vi kan gå på «formjakt» i sentrum, telle busser vi ser, gå etter kart, mm.
 - Etikk, religion og filosofi - Være med på kirkebesøk oftere, besøke MBSS, bruke elva og slusene til filosofisk tenking.
 - Nærmiljø og samfunn - se ulikheter i landskapet rundt oss, besøke ulike institusjoner, ferdes i trafikkert område.

«Den røde tråden»

Trygt oppvekstmiljø er ett av satsingsområdene og vi bidrar med følgende.

- Tidlig innsats er et av punktene som går inn under trygg oppvekst. Barnehagen er tidlig innsats, og kan gjøre en forskjell. Med hjelp av Marker-modellen, skal vi jobbe mer systematisk enn tidligere. Barnekonvensjonen ligger til grunn for modellen, og særlig artiklene 3, 12, 18 og 39. Marker-modellen ligger ute på kommunens nettsider og er tilgjengelig for alle.
- Den nye barnehagen skal stå klar høsten 2020. Det blir kommunens første barnehage som er bygget for å være barnehage. Det blir laget en ny pedagogisk plattform og ansatte skal frem mot innflytting jobbe med dette.

6.3 Virksomhet Familie og helse

Virksomhetsleder: Bjørg Olsson

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

- 1.3000 Administrasjon familie og helse
- 1.3100 Helsestasjon/jordmor
- 1.3200 Fastlegekontor
- 1.3300 Tiltak psykisk helse og rus
- 1.3400 Kommunefysioterapi/ergoterapitjeneste
- 1.3410 Fysioterapi/institutt
- 1.3600 Barneverntjeneste

Virksomheten og oppgavene

Hovedoppgavene for virksomhet familie og helse er å gi innbyggerne et tjenestetilbud som de har rett på ut fra sine individuelle behov og avdelingenes ulike lovverk og kommunens plandokumenter. Det krever ansatte med en bred faglig kompetanse. Tidlig innsats, forebyggende arbeid og folkehelseperspektivet skal være i fokus for å motvirke utenforskap og utjevne for sosiale forskjeller.

Helsestasjon og jordmor skal gjennom tidlig intervensjon avdekke behov for styrket innsats hos gravide og nyfødte.

Psykisk helse og rus har brukere med behov i alle aldre, også der viktig å avdekke behov tidlig. Mange i gruppen har samtidige utfordringer med både psykisk helse og rus.

Fysikalsk institutt og kommunefysioterapi/ergoterapitjenesten gir tjenester til innbyggere i alle aldre. Frisklivstiltak er en del av tilbudet som blir gitt.

Hverdagsrehabilitering for hjemmeboende personer vil kunne avverge institusjonsplasseringer. Gruppen eldre og dermed antallet med behov for rehabilitering, er økende.

Sentrumsgården legekantor med drift for 4 fastleger er kommunens ansvar. Barneverntjenesten er et tilbud for et relativt stabilt antall innbyggere. Lett tilgjengelige tjenester for både barn/unge og samarbeidsparter, gir en bedre mulighet for tidlig innsats.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	18 661 343	17 906 588	17 673 378
Driftsutgifter	10 235 704	7 750 412	9 417 689
Brutto ramme	28 897 047	25 657 000	27 091 067
Driftsinntekter	-7 598 156	-4 657 000	-4 691 607
Nettoramme	21 298 891	21 000 000	22 400 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Det er lagt inn i budsjett 50% psykologstilling. Det blir en lovpålagt oppgave fra 2020, og det blir en utfordring å få søkere til psykolog, og i tillegg 50%.
Det har ikke vært mulig å få til samarbeid med noen andre kommuner om å dele en stilling.
- Gi et godt tjenestetilbud til alle som har behov innenfor de ressurser virksomheten har.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Det er lagt inn økning i budsjett i forhold til endring av LIS1-legeordningen, som vil gi noe lavere inntekter. Det gir større rom for å holde seg innenfor legekontoets budsjett.
- Barneverntjenesten er styrket med 1 mill som vil gå til institusjonsplassering, startet opp i løpet av 2019. Det er første året det ikke skal samarbeides med Rømskog, og det er redusert med 40% stilling i tjenesten.
- Barneverntjenesten er tenkt organisert inn i ev. ny virksomhet oppvekst, og har uavhengig av det, allerede startet et tettere samarbeid og bruk av tverrfaglig kompetanse med skolen.
- Markermodellen gir en oversikt over rutiner og verktøy for tidlig og tverrfaglig innsats, for å hindre utenforskap i hele livsløpet.

Virksomhetens arbeidsmål 2020

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet (brukere)	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Respektfull behandling	BU		5	5
	Opplevelse av god service	BU		5	5
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Ventetid for akutte behov til legekantor	Timebok/ bruk av legevakt	24	24	24
	Avsluttede undersøkelser innen fristen i barnevern	Rapportering Fylkesmannen	85%	85%	100%
	Igangsett kartlegging av behov for tjeneste for søkere til psykisk helse/rus innen 1 måned.	Statistikk gjennom programvare	100%	100%	100%
	Gjennomføring av foreldreveiledning, COSp	Opptelling			50 foreldre
	Dekningsgrad av hjemmebesøk av jordmor	Statistikk		100%	100%
	Dekningsgrad hverdagsrehabilitering	Venteliste/programvare	19 personer	60 av 100 personer	
Organisasjonskvalitet (medarbeidere)	Godt arbeidsmiljø		2016	2019	
	Mestringsorientert ledelse	MU	4,4	4,5	5
	Mestringsklima	MU	3,9	4,6	5
	Andel medarbeidere som har hatt medarbeidersamtale	DK	100%	100 %	100%
	Friske medarbeidere – godt arbeidsmiljø		2018		
	Nærvær	DK	94%	95 %	95%
	Innovasjon og nytenking				
	Fleksibilitetsvilje	MU	5	4,4	5
Antall igangsatte og/eller gjennomførte tiltak	DK	1	2	1	

	- Elektronisk saksbehandling - Elektronisk samhandling		2	2	1
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK	Avvik > 0,5%	100 %	100%
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Livskvalitet og folkehelse - Iverksette folkehelseaktiviteter	Årsrapport	2 tiltak	2/år	2/år
	Miljø og klima - Kildesortering	Gjennomføring i praksis	4 av 5 steder	5/5 steder	5/5
	Ungdom i fokus Redusere ukentlig bruk av smertestillende på ungdomskoletrinn	ungdata	11	5	5
	Beredskap - forebygge vold og trusler mot ansatte	TQM (internkontroll)	2	0 hendelser	0 hendelser

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	18 661 343	17 906 588	17 673 378	18 273 380	17 773 379	17 673 378
Driftsutgifter	10 235 704	7 750 412	9 417 689	9 417 687	9 417 688	9 417 689
Brutto ramme	28 897 047	25 657 000	27 091 067	27 691 067	27 191 067	27 091 067
Driftsinntekter	-7 598 156	-4 657 000	-4 691 607	-4 691 067	-4 691 067	-4 691 067
Nettoramme	21 298 891	21 000 000	22 400 000	23 000 000	22 500 000	22 400 000

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

- Sentrumsgården legekortor har i år vært 30 år i Sentrumsgården. Det ble opprinnelig sagt som midlertidig, og det er lokaler som bærer preg av å ikke være bygget for å romme legekortorer eller være tilpasset pasienter med funksjonsnedsettelse. Det er behov for å planlegge for nye legelokaler.

Økonomiplanperiode 2021-2023 - Mulighetsrommet

Med utgangspunkt i det dere har fått i økte rammer og muligheter for endring og tilpasning av virksomheten til de rammene.

Forutsatt de samme behov for tjenester som nå, vil virksomheten ha mulighet for å beholde kompetente medarbeidere som kan gi et faglig godt tilbud til innbyggerne.

«Den røde tråden»

Det gjennomgående målet for familie og helse er tidlig og tverrfaglig innsats i alle aldersgrupper, for å forhindre eller redusere utenforskap.

6.4 Virksomhet NAV

Virksomhetsleder: Marianne Hermanseter

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

3810 Sosialkontortjenesten

3830 Flyktningetiltak

Virksomheten og oppgavene

Virksomheten skal gi råd og veiledning til brukere som er i en vanskelig livssituasjon, inkludert gjeldsrådgivning. Videre skal virksomheten sørge for at de brukerne som trenger det får støtte til livsopphold etter gjeldende regler. Virksomheten har også ansvar for å bosette de flyktningene som kommer til kommunen, samt å sørge for deres livsopphold.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	4 031 050	3 381 000	2 207 179
Driftsutgifter	5 433 336	4 314 000	4 370 449
Brutto ramme	9 464 386	7 695 000	6 577 628
Driftsinntekter	-6 316 091	-3 495 000	-2 377 628
Nettoramme	3 148 295	4 200 000	4 200 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Vi ser en utfordring med å få ikke-vestlige innvandrere ut i ordinært arbeid slik at de kan bli selvforsørget. Statistikken viser at arbeidsledigheten blant denne gruppen er høyere enn i befolkningen ellers.
- Å få arbeidsledige arbeidsinnvandrere (fra EØS-området) med dårlige norskkunnskaper ut i jobb. De har ikke rettigheter til obligatorisk norskopplæring, og vi ser at dårlige norskkunnskaper er en stor utfordring med tanke på å få arbeid.
- Å gjennomføre aktivitetsplikt for alle ungdommer fra første dag på sosialhjelp. Det er ikke så lett å finne arbeidsplasser som kan ta imot på kort varsel. En annen utfordring er transport. Mange i denne gruppen har ikke førerkort/bil og har problemer med å komme seg til arbeidsrettede tiltak.
- Vi har fylkets høyeste andel unge uføre, noe som er en stor bekymring. Det er vanskelig å gjøre noe med dette på kort sikt. Ved å jobbe systematisk med tidlig innsats sammen med andre berørte virksomheter håper vi å se en nedgang i denne gruppen framover.

Budsjett 2020 – Mulighetsrommet

- Vi er et lite kontor, og har relativt få brukere, og har derfor en styrke i å kjenne brukerne våre godt og kan sette inn riktig tiltak raskt.
- Det er enkelt for brukerne å komme i kontakt med oss, noe som fører til bedre dialog og god brukermedvirkning.
- Lokal jobbklubb for ungdom som holdes ukentlig hos oss lokalt gir mulighet til å treffe brukerne i grupper, men i mindre fora enn de regionale. Det gir større trygghet for ungdommene, og det gir veilederne en svært god mulighet til å bli kjent med sine brukere og vite deres styrker, men også deres utfordringer.
- Økt innsats for å få innvandrerne ut i ordinært arbeid ved å inkludere dem i den ukentlige jobbklubben.
- Videreføre det svært gode samarbeidet vi har med Oppfølgingstjenesten. På den måten jobber vi sammen om å forhindre drop-out fra videregående skole. Forskning viser at de som fullfører videregående skole har mye mindre risiko for å ikke komme inn på/falle ut fra ordinært arbeidsliv.

Virksomhetens arbeidsmål 2020

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Møte brukeren med respekt	BU	5,3	5,5	5,5/6
	Finne gode løsninger sammen med bruker	BU	5,8	5,6	5,7/6
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Gjennomsnittlig stønadslengde på sosialhjelp for ungdom	KOSTRA	2,9	< 3 mnd.	< 3 mnd.
	Andel sosialhjelpsmottakere av innbyggerne	KOSTRA	3,6 %	< 3 %	< 3 %
Organisasjonskvalitet	Godt arbeidsmiljø				
	«Jeg vet hva som forventes av meg i jobben»	MU	4,8	5,0	5,0/5
	«Jeg får hyppig ros og anerkjennelse for min innsats»	MU	4,4	4,5	4,5/5
	Andel medarbeidere som har hatt medarbeidersamtale	DK	100 %	100 %	100 %

	Friske medarbeidere				
	Nærvær	DK	97,2 %	< 96 %	< 96 % nærvær
	Innovasjon og nytenking				
	«Jeg utvikler meg kontinuerlig i mitt arbeid»	MU	4,5	4,5	4,5/5
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK	-1067		100 %
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Livskvalitet og folkehelse				
	Alle som kan skal være i arbeid, eller delta i aktivitet				
	Miljø og klima				
	Bevissthet rundt utskrift av dokumenter				
	Kildesortere avfall				
	Ungdom i fokus		Gjenn omfø rt	Gjenn omfø res	Skal gjennomfø res
	Jobbklubb for ungdom hver uke				
	Ta imot studenter eller andre som trenger arbeidstrening.		1	1	1 pr. år

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	4 031 050	3 381 000	2 207 179	1 887 178	1 837 178	1 787 178
Driftsutgifter	5 433 336	4 314 000	4 370 449	3 840 449	3 540 449	3 090 449
Bruttoramme	9 464 386	7 695 000	6 577 628	5 727 627	5 377 627	4 877 627
Driftsinntekter	-6 316 091	-3 495 000	-2 377 628	-1 527 627	-1 177 627	-677 627
Nettoramme	3 148 295	4 200 000	4 200 000	4 200 000	4 200 000	4 200 000

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

Integreringstilskuddet fra IMDI gis de første fem årene etter bosetting av flyktninger. Summen blir gradvis lavere og lavere i løpet av de fem årene. Slik status er pr. i dag, vil vi få vesentlig lavere tilskudd i 2021 og 2022, og i 2023 vil vi ikke få tilskudd i det hele tatt. Dersom vi ikke har klart å hjelpe flyktningene til å bli selvforsørget, vil dette bli en økonomisk utfordring for oss.

Økonomiplanperiode 2021-2023 – Mulighetsrommet

Vi må ha tilstrekkelig bemanning slik at vi kan opprettholde den tette brukeroppfølgingen. Ved å kjenne brukerne godt nok vil vi kunne veilede dem til arbeid og aktivitet. Målet er at færre skal bli avhengig av økonomisk sosialhjelp.

«Den røde tråden»

I kommuneplanens samfunnsdel er det et mål om å senke terskelen for deltakelse i samfunnet, og hvor et av tiltakene er å sysselsette arbeidsledige og utføre i aktiviseringen av eldre. NAV må ha et tett samarbeid med både virksomhetene Omsorg og Kultur for å kunne inkludere uføretrygdede inn som frivillige. For de av våre brukere som trenger arbeidsrettet aktivitet vil aktivisering av eldre være en viktig arena.

Et annet mål i kommuneplanen er å utjevne forskjeller som påvirker helsen. Vi vet at lavt utdanningsnivå er en risikofaktor i forhold til helse, og vi må jobbe sammen med Oppvekstvirksomheten for å forhindre frafall fra videregående skole.

Det er også viktig at vi kartlegger barns behov når vi behandler søknader om sosialhjelp, slik at barna har mulighet til å delta på aktiviteter, og ikke faller utenfor på grunn av dårlig økonomi i familien. Sosialt utenforskap er en risikofaktor med tanke på helse.

For å kunne jobbe godt med disse målene er det en forutsetning at vi har tilstrekkelig bemanning til å følge opp brukerne tett. Det er også viktig at vi har økonomisk handlingsrom til å bekjempe barnefattigdom.

6.5 Virksomhet omsorg

Virksomhetsleder: Morten Aalborg

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

4300	Psykisk utviklingshemmede	4730	Hjemmehjelp
4700	Administrasjon	4740	Dagavdeling
4710	Bogruppe 1-2 Somatisk	4750	Kjøkken
4711	Bogruppe 3-4 Demens	4760	Kantine
4712	Nattevakter	4770	Støttekontakt
4713	Hjemmetjenesten	4771	Omsorgslønn
4714	Bogruppe 5 Korttid/rehab	4772	Avlastning
4720	BPA		

Virksomheten og oppgavene

Tilby kommunens innbyggere trygge og gode pleie- og omsorgstjenester i tråd med lovverket. Ta godt vare på ansatte og fremstå som en attraktiv arbeidsgiver.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	65 836 513	63 839 774	69 121 602
Driftsutgifter	14 234 505	10 185 226	10 586 487
Brutto ramme	80 071 018	74 025 000	79 708 089
Driftsinntekter	-18 871 307	-14 425 000	-19 008 089
Nettoramme	61 199 711	59 600 000	60 700 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

Virksomhetens største utfordringer i 2020 er at Marker kommune kan forvente en økning i pasientgrunnlaget. Hva det konkret vil bety i budsjettsammenheng er vanskelig å anslå, det åpenbare er at hjemmesykepleien vil få flere pasienter, trykket på institusjonsplassene vil øke og det vil bli mindre rom for å leie ut korttids plasser til andre kommuner, da vi i større grad må benytte disse selv.

De største enkeltutfordringene som virksomheten har oversikt over per nå er disse:

- Avdelingsleder for hjemmebaserte tjenester bør opprettes snarest for å møte behovet.
- Miljøarbeidertjeneste til utviklingshemmede som kan bo i egen leilighet.
- Kostnadene rundt anskaffelser av teknologi og lisenser øker i et tempo budsjettet ikke henger med på, og effektiviseringspotensialet tilsvarer ikke kostnaden per i dag.
- Tapte utleieinntekter på korttids plasser.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Rehabiliteringsprosjektet avsluttes 1/1-2020. Det finnes mulighet for å videreføre prosjektet dersom de folkevalgte ønsker å satse mer på forebyggende og rehabilitering.
- Marker er en liten kommune som må maksimere smådriftsfordelene. Det er helt avgjørende at vi klarer å fremstå som en attraktiv arbeidstaker, og gi kommunale tjenester av god kvalitet.

- Organisere bruken av frivillige enda bedre enn i dag. Øke rekrutteringen.

Virksomhetens arbeidsmål 2020

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				Måles ikke i 2020.
	Resultat for beboeren	BU		5	
	Trivsel	BU		5	
	Brukermedvirkning	BU		5	
	Respektfull behandling	BU		5	
	Tilgjengelighet	BU		5	
	Informasjon	BU		5	
	Helhetsvurdering	BU		5	
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Venteliste sykehjemsplass	Venteliste			
	Avvik legemiddelhåndtering	Statistikk			≈0
	Vedtak i hj.spl og utviklingshemmede	Venteliste			À jour med alle vedtak
	Organisasjonskvalitet	Godt arbeidsmiljø			Måles ikke i 2019.
Bruk av kompetanse hjemmebaserte tjenester		10-faktor	4,1		4,5
Bruk av kompetanse institusjon		10-faktor	4,1		4,5
Mestringsorientert ledelse hjemmebaserte tjenester		10-faktor	4,0		4,5
Mestringsorientert ledelse institusjon		10-faktor	4,0		4,5
Friske medarbeidere					
Nærvær		DK	90 %	90 %	92 % nærvær
Andel medarbeidere som har hatt medarbeidersamtale		DK			≈100 %
Heltid/deltid – frivillig/ufrivillig		Netigate			Oversikt over

					ufrivillig deltid
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK			100 %
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Omdømme – Minst fem "gladsaker" i lokalavisen årlig.				
	Miljø og klima – ENØK på MBSS				
	Rekruttering. Ha søkere til alle stillinger som lyses ut.				
	Beredskap – øve en gang med SIM per år.				

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	65 836 513	63 839 774	69 121 602	69 121 596	69 121 596	69 121 596
Driftsutgifter	14 234 505	10 185 226	10 586 487	8 796 779	8 596 779	10 096 779
Bruttoramme	80 071 018	74 025 000	79 708 089	77 918 375	77 718 375	79 218 375
Driftsinntekter	-18 871 307	-14 425 000	-19 008 089	-14 918 375	-13 718 375	-14 218 375
Nettoramme	61 199 711	59 600 000	60 700 000	63 000 000	64 000 000	65 000 000

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

- Bygge flere omsorgsboliger, både med og uten bemanning. Spesielt er det behov for ubemannede omsorgsboliger og bemannede omsorgsboliger for demente.
- Bygge ny bolig for utviklingshemmede.
- Ha god nok grunnbemanning slik at helsepersonell ikke slutter, og samtidig være en attraktiv kommune mange søker seg til.
- Ha en robust og kompetent hjemmebasert tjeneste som kan håndtere flere og dårligere pasienter i hjemmet. Det innebærer at tjenesten må rustes opp i forkant av behovet, og ikke lenge etter at behovet er der.

Økonomiplanperiode 2021-2023 – Mulighetsrommet

Kommunen bør bygge ny bolig for utviklingshemmede rett øst for Ressursparken, ned mot Helgetjern. Det foreligger konkrete behov for flere boliger med døgnbemanning lik det som foregår på Lilleveien i dag. For at kommunens kostnader til denne brukergruppen skal holdes lave bør alle disse tjenestene tilbys under samme tak, det betyr at beboerne ved Lilleveien flyttes til nytt sted med plass til flere beboere.

«Den røde tråden»

Marker kommune bør kjøpe opp to tomter på Braarudjordet rett ved innkjøringen til MBSS for å sikre areal for fremtiden. I tillegg bør alt ledig areal mellom MBSS og Helgetjern sikres for kommunale formål slik at så mye som mulig av pleie og omsorgstjenester leveres på samme sted.

Dette er forankret i Kommuneplanens mål 3, kap 4, og arealstrategien kap 6.

6.6 Virksomhet Teknikk, plan og miljø

Virksomhetsleder: Ann-Mari Nylund

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

5110	Drift og vedlikehold	5132	Renhold Marker skole
5111	Felles maskinpark	5133	Renhold Sentrumsgården
5113	Idrettsparken	5134	Renhold Marker bo- og servicesenter
5114	Veier, gater m.v.	5135	Renhold kommunale boliger
5115	Ørjetun	5136	Renhold Markerhallen
5120	Rådhuset	5200	Teknisk administrasjon
5121	Grimsby barnehage	5201	Kart
5122	Marker skole	5203	Oppmåling byggesak
5123	Sentrumsgården	5210	Landbruk, miljø og næring
5124	Marker bo- og servicesenter	5232	Friområder
5125	Kommunale bygninger	5301	Vannforsyning
5126	Markerhallen	5302	Avløp og rensing
5130	Renhold rådhuset	5304	Feiervesen
5131	Renhold Grimsby barnehage	5305	Spredt avløp

Virksomheten og oppgavene

Virksomheten har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold av den kommunale bygningsmassen, uteområder, idrettsanlegg, lekeplasser, badestrender, statlig sikrede friområder, kommunale veier, vann og avløp, samt renhold i alle kommunale bygninger unntatt kommunale boliger. Virksomheten er plan- og byggesaksmyndighet i Marker kommune og står for plan- og byggesaksbehandling, spredt avløp, samt forvaltning innen skog, jordbruk, natur, miljø og vilt. Virksomheten har også ansvar for oppmåling, kart og geodata, samt utfakturering av kommunale eiendomsgebyrer.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	15 952 477	15 323 355	16 047 436
Driftsutgifter	19 003 013	16 757 042	18 458 318
Brutto ramme	34 955 490	32 080 397	34 505 754
Driftsinntekter	-17 571 026	-16 580 397	-16 575 754
Nettoramme	17 384 464	15 500 000	17 930 000

Selvkostområdene 5301:5305

Nettoramme	-1 817 648	0	-1 970 371
-------------------	-------------------	----------	-------------------

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Stort vedlikeholdsetterslep på kommunens bygninger og anlegg
- Brannsikkerhet, brannvern
- Etablere reservevannløsning, pålegg Mattilsynet
- Utbedre avvik Bommen ra, venter på rapport fra Fylkesmann

- Store investeringsbehov (som skole, rådhus, kommunale boliger, lekeplasser)
- Levere alle tjenester innen lovbestemte frister
- I budsjett 2020 er det ikke midler til ytterligere vedlikehold, bare driftsoppgaver.

I tillegg til generelt vedlikeholdsetterleap har det blitt avdekket sviktende rutiner når det gjelder ivaretagelse av brannsikkerhet og til enhver tid gjeldende lover og forskrifter. Den stramme økonomien vil gjøre det utfordrende å rette opp situasjon i tilfredsstillende tempo.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Videreføre samarbeid med Aremark knyttet til skog, jord, natur og vilt,.
- Videreføre satsing som en miljø-, klima- og energivenlig kommune
- Arbeidet med «grønt skifte» videreføres.
- Bruk av ny teknologi og smarte løsninger
- Digitale vannmålere
- Mulighetsstudie klimavennlig skole
- Vi samarbeider med Statsbygg, Scanergy etc for å få til VA opp til grensen, slik at vannforsyning på begge sider av grensen blir akseptabel.

Virksomhetens arbeidsmål 2020

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	- Opplevd service/kvalitet 1-5 Renhold Uteseksjon Teknikk, plan og miljø	BU			4
	- Opplevd service/responstid 1-5 Renhold Uteseksjon Teknikk, plan og miljø	BU			4
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Målt resultat Kommunebarometeret: Miljø og ressurser (plassering) Vann, avløp og renovasjon (plassering) Saksbehandling (plassering)		15 149 137	89 33 82	70 50 100
	Medarbeidere deltatt på fagsamling/kurs		100%	100%	100%
Organisasjonskvalitet	Godt arbeidsmiljø				
	Mestringsorientert ledelse	MU			
	Renhold Uteseksjon Teknikk, plan og miljø			3,7 4,1 3,9	4 4 4

	Mestringsklima	MU			
	Renhold			4,2	4
	Uteseksjon			3,9	4
	Teknikk, plan og miljø			3,8	4
	Andel medarbeidere som har hatt medarbeidersamtale	DK	100%	100%	100 %
	Friske medarbeidere				
	Nærvær	DK			% nærvær
	Renhold				
	Uteseksjon				
	Teknikk, plan og miljø				
Innovasjon og nytenking					
Fleksibilitetsvilje	MU				
Renhold			3,9	4	
Uteseksjon			4,4	4,5	
Teknikk, plan og miljø			4,6	4,5	
Antall igangsatte og/eller gjennomførte tiltak	DK				
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK			100 %
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Livskvalitet og folkehelse				
	- Nærmiljøanlegg		1	1	1
	- Forebyggende folkehelseaktiviteter		2	1	1
	Miljø og klima				
	- Antall tiltak i henhold til klimaplan		2	4	2
	- Antall miljøsertifiserte bedrifter		5	0	1
	- Enøk (energiforbruk)		3	1	1
	Saneringsplan VA		2	1	1
	Ungdom i fokus				
	- Bruk av sommervikarer		7	3	5
	- Bruk av barn og unges representant i plansaker			1	1
	Beredskap			1	1

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	15 952 477	15 323 355	16 047 436	16 047 435	16 047 435	16 047 435
Driftsutgifter	19 003 013	16 757 042	18 458 318	18 528 317	18 415 221	18 415 221
Bruttoramme	34 955 490	32 080 397	34 505 754	34 575 752	34 462 656	34 462 656
Driftsinntekter	-17 571 026	-16 580 397	-16 575 754	-16 575 752	-16 462 656	-16 462 656
Nettoramme	17 384 464	15 500 000	17 930 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000

Selvkostområdene 5301:5305

Nettoramme	-1 817 648	0	-1 970 371	-1 970 373	-1 955 419	-1 955 419
-------------------	-------------------	----------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

- Samme som i 2020 må videreføres i økonomiplan, da det ikke er gitt økte rammer utover i økonomiplanperioden.

Økonomiplanperiode 2021-2023 – Mulighetsrommet

- Gebyrregulativ indeksreguleres årlig.
- Leiekontrakter med gebyr for leie etableres for alle leieforhold
- Ved oppgradering av leieboliger og annen bygningsmasse økes gebyr for leie forholdsmessig
- Salg av eiendommer som ikke er hensiktsmessig å beholde i kommunens eie foretas
- Det må foretas en grundig vurdering angående hvilke eiendommer Marker kommune skal eie:
- Det må vurderes å selge kommunale boliger i Storgata, Åsveien på sikt og å etablere nye omsorgsboliger på areal avsatt til formålet inntil MBSS.
- Det må vurderes om det er hensiktsmessig å beholde bygningene på Ørjetun eller samlokalisere for eksempel UKH ved eventuell utvikling av Ørje torg eller ny skole.
- Det må vurderes å legge legekantor på Ørje torg, gateplan og da å etablere leiligheter i eksisterende areal for legekantor.
- Bygningsmasse som kommunen velger å beholde i eget eie må oppgraderes til forskriftsmessig stand og standard.
- Sanering av kommunalt VA- nett må videreføres i henhold til Hovedplan for VA og nytt vannverk samt nytt renseanlegg må vurderes for å tilfredsstille gjeldende og kommende krav.
- Vurdere utfall av mulighetsstudie klimavennlig skole, beholde eller bygge nytt.

«Den røde tråden»

Marker kommune skal i henhold til målsettingen ha fornøyde innbyggere, noe vi i det daglige gjør vårt for å imøtekomme, både gjennom de tjenester vi yter i form av saksbehandling og tilrettelegging, men ikke minst gjennom de tjenester vi gjennom renhold og uteseksjonen yter direkte til våre interne og eksterne brukere. Vi bidrar også til kommunens måloppnåelse gjennom å tilrettelegge med boliger i henhold til behovet, til utvikling av et attraktivt sentrum og ved å ta miljøansvar i virksomheten.

6.7 Virksomhet Kultur, fritid og bibliotek

Virksomhetsleder: Else Marit Svendsen

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

- Kulturadministrasjon
- Kulturvern, museer og kunst
- Folkebad
- Kulturskole
- Ungdommens Kulturhus, UKH
- Bruktbutikk
- Bibliotek

Virksomheten og oppgavene

Kultur, fritid og bibliotek skal arbeide for et inkluderende samfunn med bred deltagelse. Vi skal være en aktiv samarbeidspartner og pådriver for det lokale kulturlivet. Vi skal legge til rette for arenaer med dialog og brukermedvirkning og levere tjenester av god kvalitet. Vi skal legge til rette for og framsnakke frivillig innsats. Vi skal profilere og markedsføre Marker kommune og bidra til at Markersamfunnet har et godt omdømme utad.

Virksomheten har forholdsvis få ansatte med stor bredde innen de fagområdene virksomheten dekker. Vi har en bred kontaktflate ut mot våre brukere og det er enkelt for brukerne å komme i kontakt med oss. Vi samarbeider nært med andre kommunale virksomheter og frivillige lag/foreninger. Virksomheten er aktiv og utadvendt og «Markersamfunnet» kjenner oss.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	3 730 146	3 379 500	3 405 271
Driftsutgifter	3 011 408	1 611 500	1 809 312
Brutto ramme	6 741 554	4 991 000	5 214 583
Driftsinntekter	-2 339 818	-741 000	-764 583
Nettoramme	4 401 736	4 250 000	4 450 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

Redusert ramme fører til redusert inntak i antall elever på kulturskolen. Redusert innkjøp av bøker på biblioteket som fører til færre utlån. Mindre i kulturstøtte til lag og foreninger samt arrangementsstøtte. Ikke kursbudsjett i virksomheten.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

Med økt ramme kan vi ta inn alle søkere på kulturskolen. Vi kan øke innkjøp av bøker til biblioteket og derved opprettholde utlånet. Vi øker støtten til lag og foreninger gjennom kulturmidler og vi kan gi arrangementsstøtte til en viss grad. De ansatte kan delta på kurs som styrker samarbeid og fag.

Virksomhetens arbeidsmål 2020

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Marker bibliotek:	BU			
	<ul style="list-style-type: none"> Ha Østfolds høyeste utlån pr innbygger 		100%	100%	100%
	Kulturskole:	BU			
	<ul style="list-style-type: none"> Ingen ventelister 		100%	100%	100%
	Ungdommens Kulturhus	BU			
	<ul style="list-style-type: none"> Antall medlemmer pr skoleår Antall åpne kvelder 		100 4	90 3	50 3
Dialogmøte med lag og foreninger	BU	Ett møte	Ett møte	Ett møte	
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
Organisasjonskvalitet	Godt arbeidsmiljø				
	Mestringsorientert ledelse	MU	-	4,5	-
	Mestringsklima	MU	-	3,8	-
	Andel medarbeidere som har hatt medarbeidersamtale	DK	100%	100%	100 %
	Friske medarbeidere				
	Nærvær	DK	97%	96%	97%
	Innovasjon og nytenking				
	Fleksibilitetsvilje	MU	-	4,3	-
	Antall igangsatte og/eller gjennomførte tiltak	DK	-	1	2-3
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK	93%	100%	100 %
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Livskvalitet og folkehelse				
	<ul style="list-style-type: none"> Bruktbutikk, aktivitet i Ørje sentrum, antall dager åpen butikk Antall praksisplasser i butikk 		5	5	5

	• Antall praksisplasser i bibliotek		6-8	8-10	6-8
			1	0	0
	Miljø og klima		-	-	-
	Ungdom i fokus		-	-	-
	Beredskap		-	-	-

Kommentarer til arbeidsmål:

- Ungdommens Kulturhus; færre medlemmer skyldes mindre ungdomskull og sterkere tilknytning til andre lag/foreninger i bygda. I tillegg har UKH hatt en periode med varierende antall ansatte.
- Medarbeiderundersøkelse, 10 faktor, gjennomføres annethvert år. Ble gjennomført i 2017 og 2019. Neste gang i 2021.

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	3 730 146	3 379 500	3 405 271	3 405 275	3 405 275	3 283 271
Driftsutgifter	3 011 408	1 611 500	1 809 312	1 859 308	1 859 308	1 881 312
Bruttoramme	6 741 554	4 991 000	5 214 583	5 264 583	5 264 583	5 164 583
Driftsinntekter	-2 339 818	-741 000	-764 583	-764 583	-764 583	-764 583
Nettoramme	4 401 736	4 250 000	4 450 000	4 500 000	4 500 000	4 400 000

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

Reduksjon i innkjøp av bøker, reduksjon i stillinger på de ikke lovpålagte tjenestene. Ytterligere reduksjon i støtte til lag og foreninger. Ved redusert budsjettramme og ikke kompensasjon for lønns- og prisvekst må det nødvendigvis bli en reduksjon i tjenestene til være brukere.

Økonomiplanperiode 2021-2023 - Mulighetsrommet

Med de samme rammene i økonomiplanperioden som for 2020, og ingen kompensasjon for lønns- og prisvekst, vil naturlig nok handlingsrommet sakte men sikkert svekkes.

Imidlertid må man da tilpasse tjenestene og foreta de nødvendige prioriteringer ut fra den økonomiske rammen man får tildelt.

«Den røde tråden»

For virksomheten kultur, fritid og bibliotek vil de fleste kapitler i Kommuneplanens samfunnsdel 2016-2028 være aktuelle. Når vi beskriver virksomheten og oppgavene er det nettopp dette som beskrives.

- Møteplasser og fritidstilbud
- Tilby barne- og ungdomsaktiviteter i forlengelse av skoledagen
- Effektivisere gjennom samlokalisering
- Utvikle et levende sentrum med økende aktivitetstilbud
- Enkel tilgang for unge og eldre til aktiviteter og sosiale arenaer
- Senke terskelen for deltagelse i samfunnet
- Utjevne sosiale forskjeller

6.8 Øvrige områder

6.8.1 Stab, støtte og fellesfunksjoner

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

- Kontroll og tilsyn
- Rådmannskontoret
- Økonomikontoret
- Felles utgifter
- Servicetorget
- Innkjøp
- Kommuneoverlege
- IKT lokalt
- Sysselsetting
- Lærlingeordning
- Frikjøp tillitsvalgte
- Pedagogiske rådgivning

Virksomheten og oppgavene

Innenfor ansvarsområdene ligger følgende hovedoppgaver: pedagogisk rådgivning til barnehager og skole, tilsynsmyndighet for barnehage og skole, servicetorg og kommunikasjon, arkiv, politisk sekretariat, boligforvaltning kommunale boliger, startlån, beredskap, lønn, regnskap, skatteoppkrever, innfordring, kommunal fakturering, økonomi, IKT, innkjøp, kommuneoverlege, HR og personalforvaltning.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	15 761 355	15 743 036	16 885 000
Driftsutgifter	15 801 499	11 632 114	14 237 976
Bruttoramme	31 562 854	27 375 150	31 122 976
Driftsinntekter	-10 566 149	-4 875 150	-6 122 976
Nettoramme	20 996 705	22 500 000	25 000 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig er lagt inn i rammene fra 2020. Tidligere har dette vært tilskuddsmidler som vi har fått etter søknad til Husbanken.
- Salg av tjenester til Rømskog opphører fra ca 15.04.2020. Dette betyr reduserte inntekter.
- Drift av IKT er satt ut til Aspitt fra 01.08.2019. Dette betyr økte kostnader til drift IKT.
- Mangler fortsatt en HR stilling.
- Personalressurs til gjennomgang av ROS-analyse, tiltakskort og beredskapsplan.
- Intern kontroll og ytterligere fokus på TQM
- Videreutvikle Smartkom samarbeidet på flere områder

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Salg av tjenester til Rømskog opphører fra ca 15.04.2020. Dette gir tiltrenge og økte ressurser på økonomi til blant annet å jobbe med rutiner og internkontroll på økonomiområdet.
- Ekstern IKT drift gir økte ressurser på IKT som kan brukes på andre områder, blant annet utbygging av fiber.
- Digi Viken Øst gir muligheter innen øvrig digitalisering, men også utfordringer i forhold til tid og ressurser

Virksomhetens arbeidsmål 2020

Fokusområder	Måleindikator	Metode	2018	2019	Mål 2020
Tjenestekvalitet	Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Opplevd service internt	BU			
	Opplevd service eksternt	BU			
	Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd				
	Grad av tilgjengelighet IKT				
	Andel fakturaer betalt i rett tid		81 %		92 %
	Elektroniske personalmapper				
	Andel mottatt efaktura		78 %		90 %
	Saksbehandlingsfrister				
	Andel barn i barnehage 1-2 år i forhold til innbyggere 1-2 år (prosent)		77,2		85
Organisasjonskvalitet	Godt arbeidsmiljø				
	Mestringsorientert ledelse	MU		4,2	4,4
	Bruk av kompetanse			4,0	4,4
	Indre motivasjon (nytteorientert)			4,4	4,4
	Mestringsklima/mestringstro	MU		4,3	4,4
	Andel medarbeidere som har hatt medarbeidersamtale	DK	99 %		100 %
	Friske medarbeidere				
	Nærvær	DK	94 %		98 %
	Innovasjon og nytenking				
	Fleksibilitetsvilje	MU			
	Antall igangsatte og/eller gjennomførte tiltak	DK			
Økonomi	God økonomistyring				
	Forbruk mot budsjett	DK	99 %		100 %
Samfunn	En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus				
	Livskvalitet og folkehelse				

	Synliggjøre bo- og levekvalitetene gjennom omdømmebygging: aviser sosiale medier				
	Miljø og klima: Nettverkstilgang innbyggere Smart Samfunn-tiltak, prosjekt			2 2	2 2
	Ungdom i fokus: Lærlinger		1	1	0
	Beredskap: Oppdatering av beredskapsplan Brannøvelser			1	1

- Det er ikke gjort brukerundersøkelser eksternt eller internt på opplevd service i stab.

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	15 761 355	15 743 036	16 885 000	16 883 626	16 685 000	16 385 000
Driftsutgifter	15 801 499	11 632 114	14 237 976	13 883 568	13 276 135	13 025 063
Bruttoramme	31 562 854	27 375 150	31 122 976	30 767 194	29 961 135	29 410 063
Driftsinntekter	-10 566 149	-4 875 150	-6 122 976	-5 767 194	-5 161 135	-4 910 063
Nettoramme	20 996 705	22 500 000	25 000 000	25 000 000	24 800 000	24 500 000

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

- Fra 01.06.2020 er det forslag på at skatteoppkreverfunksjonen blir statlig.
- Fortsatt ønske om en HR stilling og ekstra ressurser
- Ved naturlig avgang/oppsigelse – så langt det er forsvarlig og mulig ikke erstatte stilling
- Fortsatt økte lisenskostnader
- Intern kontroll

Økonomiplanperiode 2021-2023 - Mulighetsrommet

- Organisering/dimensjonering og oppgavefordeling av stab/støtte – utnytte ressursene og bruke kompetansen til medarbeiderne bedre.
- Økt satsing på digitalisering kan gi gevinster i form av ressurser til andre oppgaver, for eksempel beredskapsarbeid.
- Videreutvikle Smartkom samarbeidet på flere områder
- Søke eksterne midler der det er mulighet, for eksempel innen bredbånd og fiber

«Den røde tråden»

- Økt satsing på digitalisering – i henhold til kommuneplanens samfunnsdel ønsker Marker kommune og ligge i forkant når det gjelder digitalisering av kommunen. Dette arbeidet har vi startet og fortsetter videre.
- Fiber - Marker kommune har i 2019 fortsatt videre utbygging av fiber til flere innbyggere.

6.8.2 Politikk og utvalg

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

- Kommunestyre/formannskap
- Oppvekst- og omsorgsutvalg
- Plan- og miljøutvalg
- Støtte til politiske partier
- Stortings- og kommunevalg
- Eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Ungdomsråd
- Arbeidsmiljøutvalg

Virksomheten og oppgavene

Tidligere var dette området sammen med stab. Det er nå skilt ut som et eget område, slik at vi kan skille kostnadene til politikk og utvalg fra utgifter til stab. Kostnader til Bedriftshelsetjenesten ligger under ansvar Arbeidsmiljøutvalg.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	2 013 320	2 014 535	2 111 169
Driftsutgifter	1 111 374	998 465	838 831
Bruttoramme	3 124 694	3 013 000	2 950 000
Driftsinntekter	-68 713	-13 000	-50 000
Nettoramme	3 055 981	3 000 000	2 900 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- I nytt reglement for godtgjørelse til politikere er det økt lønn til ordfører og varaordfører mot tidligere, derfor høyere lønnskostnader i budsjett.
- En eventuell endring av utvalgsstruktur er ikke hensyntatt i budsjettet, da dette ikke var kjent når budsjettet ble lagt.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Det er satt av kr 150 000 til formannskapets disposisjon.
- Antall representanter er redusert i nytt kommunestyre.
- Utgifter til Bedriftshelsetjenesten er videreført på samme nivå som i 2019.

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	2 013 320	2 014 535	2 111 169	2 111 169	2 095 000	2 078 001
Driftsutgifter	1 111 374	998 465	838 831	938 831	955 000	971 999
Bruttoramme	3 124 694	3 013 000	2 950 000	3 050 000	3 050 000	3 050 000
Driftsinntekter	-68 713	-13 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Nettoramme	3 055 981	3 000 000	2 900 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000

Det er ikke lagt inn store endringer i økonomiplanperioden på dette området.

6.8.3 Private barnehager

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

- Private barnehager

Virksomheten og oppgavene

Marker kommune betaler tilskudd til 3 private barnehager. Det er Øymark barnehage, Tussilago barnehage og Annen etasje barnehage.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn			
Driftsutgifter	17 035 404	14 200 000	15 700 000
Bruttoramme	17 035 404	14 200 000	15 700 000
Driftsinntekter	-228 471		
Nettoramme	16 806 934	14 200 000	15 700 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Økte kostnader i kommunal barnehage i 2018 gir økt tilskudd til de private barnehagene i 2020.
- Økte kostnader i kommunal barnehage er knyttet til pedagognorm og bemanningsnorm.
- Utgifter til styrking er vanskelig og budsjettere, da det varierer fra år til år.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- I budsjett 2020 ligger også utgifter til redusert foreldrebetaling, søskenmoderasjon og styrking inne.

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn						
Driftsutgifter	17 035 404	14 200 000	15 700 000	11 000 000	10 500 000	10 500 000
Bruttoramme	17 035 404	14 200 000	15 700 000	11 000 000	10 500 000	10 500 000
Driftsinntekter	-228 471					
Nettoramme	16 806 934	14 200 000	15 700 000	11 000 000	10 500 000	10 500 000

Det er vanskelig å beregne eksakt hvordan dette slår ut både med tanke på ny kommunal barnehage i sentrum og demografiutviklingen for barn i alderen 1-5 år.

6.8.4 Livsynsformål

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

- Livsynsformål

Virksomheten og oppgavene

Marker kirkelige fellesråd har i oppgave å samordne kirkelig virksomhet i kommunen. Det betyr at rådet er ansvarlig for drift og forvaltning av kirkebygg, kapell og kirkekontor. I tillegg har fellesrådet arbeidsgiveransvar for kirkelig ansatte.

Marker kirkelige fellesråd er også offentlig gravferdsforvaltning i kommunene og drifter de tre gravplassene.

I tillegg utbetales det støtte til andre trossamfunn fra dette ansvaret.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn			
Driftsutgifter	3 708 341	3 469 000	3 570 000
Bruttoramme	3 708 341	3 469 000	3 570 000
Driftsinntekter	-25 300		
Nettoramme	3 683 041	3 469 000	3 570 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Tilnærmet lik ramme som i 2019

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Rammen for Marker kirkelige fellesråd er satt til kr 3 370 000 for 2020, det er omtrent på lik linje som i budsjett 2019.
- Det er satt av kr 200 000 til andre trossamfunn.

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn						
Driftsutgifter	3 708 341	3 469 000	3 570 000	3 370 000	3 370 000	3 260 000
Bruttoramme	3 708 341	3 469 000	3 570 000	3 370 000	3 370 000	3 260 000
Driftsinntekter	-25 300					
Nettoramme	3 683 041	3 469 000	3 570 000	3 370 000	3 370 000	3 260 000

- I økonomiplanperioden er rammen redusert med kr 200 000 fra 2021. Fra 2023 er den ytterligere redusert med kr 110 000.
- I tillegg til tilskudd til Marker kirkelige fellesråd, skal det også utbetales tilskudd til andre trossamfunn over dette ansvaret.
- Det er Marker kommune som fører regnskapet for Marker kirkelige fellesråd. Fra 01.10.2019 har vi også tatt over lønnskjøring som før lå i Rømskog kommune.

6.8.5 Interkommunale selskaper - IKS

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

- IKS

Virksomheten og oppgavene

Dette området består av følgende «IKS'er» som Marker kommune er en del av: Indre Østfold Krisesenter IKS, Indre Østfold Brann og Redning IKS, Indre Østfold Lokalmedisinsk Kompetansesenter IKS, Mortenstua skole IKS, Indre Østfold Kommunerevisjon IKS, Indre Østfold Kontrollutvalgssekretariat IKS og Østfold Interkommunale Arkivselskap IKS.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn			
Driftsutgifter	10 874 268	10 700 000	11 700 000
Bruttoramme	10 874 268	10 700 000	11 700 000
Driftsinntekter			
Nettoramme	10 874 268	10 700 000	11 700 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

- Fra 01.01.2020 blir flere av «IKS'ene» til vertskommunemodeller i ny Indre Østfold kommune.
- Det er noe usikkerhet knyttet til utgiftsnivå på de «IKS'ene» som blir vertskommunemodeller fra 01.01.2020, derfor er rammen økt med kr 1 mill.

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn						
Driftsutgifter	10 874 268	10 700 000	11 700 000	12 100 000	11 500 000	11 300 000
Bruttoramme	10 874 268	10 700 000	11 700 000	12 100 000	11 500 000	11 300 000
Driftsinntekter						
Nettoramme	10 874 268	10 700 000	11 700 000	12 100 000	11 500 000	11 300 000

- Usikkerheten knyttet til at flere av «IKS'ene» blir vertskommunemodeller og utgiftene knyttet til det, gjør at vi foreslår og øke budsjettet for 2021.
- Fra 2022 forventes det en mer effektiv drift, og derfor er utgiftene redusert i 2022 og 2023.

6.8.6 Næring

Virksomhetens budsjettområder (ansvar)

- 7600 Næringsutvikling
- 7630 Haldenkanalen
- 7640 Innovasjon Grenseland/grenserådet
- 7650 Regionalpark Haldenkanalen
- 7660 Internasjonalt samarbeid
- 7670 Barnas Grenseland – ikke aktiv
- 7675 Bolyst – delvis aktiv
- 7680 Utviklingsavtalen
- 7900 Vannområde Haldenvassdraget

Virksomheten og oppgavene

Næringsutviklingssamarbeidet i Marker har i svært stor grad vært av interkommunalt karakter, i samarbeid med kanalkommunene, grensekommunene eller kommunene i Indre Østfold. I det senere er det i mange sammenhenger et større fokus på egen kommune.

Kommunenes attraktivitet måles årlig av Telemarksforskning og kommunene rangeres i forhold til attraktivitet og utvikling innen bosetting, næringsutvikling og opplevelse. Vi har derfor over mange år forsøkt å ha eksternt finansierte prosjekter innen alle disse tre områdene. Et viktig utviklingsprosjekt er nå samarbeidet rundt ressursparken, som i oppstartsfasen har vært driftet delvis med fylkeskommunalt tilskudd, men fra neste år må finansieres med egne midler..

I tillegg til kommunens egne aktiviteter innen samfunns- og næringsutvikling på ansvarsområdet, har vi nå vertskommuneansvaret for tre interkommunale samarbeid; Regionalpark Haldenkanalen, Vannområde Haldenvassdraget og Visit Indre Østfold. Disse er nå samlokalisert med Haldenvassdragets Kanalselskap og Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold i Fellesbygget.

Utgiftene til Haldenvassdragets Kanalselskap og Grensekomiteen Värmland – Østfold føres også på dette området, men med funksjon 360.

Virksomhetens ressurser

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Lønn	2 009 516	2 074 326	2 134 395
Driftsutgifter	14 946 144	7 585 000	7 418 324
Brutto ramme	16 955 660	9 659 326	9 552 719
Driftsinntekter	-15 826 963	-8 559 326	-8 452 719
Nettoramme	1 128 697	1 100 000	1 100 000

Budsjett 2020 – hovedutfordringer for virksomheten

Marker kommune må øke sin attraktivitet i forhold til tilflytning, besøk og opplevelse, noe som er avgjørende for videre utvikling av kommunen og opprettholde tjenestetilbudet også på andre områder.

Kommunen har mistet en del arbeidsplasser siste 10 år. Vi har gjort en innsats for å kompensere for dette gjennom ulike aktiviteter, i første rekke sammen med Østfold fylkeskommune, Aremark og Rømskog gjennom utviklingsavtalen og senere gjennom satsingen på regionalparken. Dette ivaretar den regionale satsingen, men kommunen må selv ta ansvar for de lokale aktivitetene knyttet mot reiselivsnæring, handelsstand og øvrige næringsdrivende. Derfor har vi 2019 et prosjekt sammen med næringslivet for å kartlegge områder der vi har potensial for forbedring.

Marker kommune bruker betydelige beløp på Haldenkanalen, både knyttet til Kanalselskapet, Vannområdet og Regionalparken. Det har også i 2019 vært en del usikkerhet knyttet til fremtidig organisering og eierskap av regionalparken og kanalselskapet, der vi ønsker at den nye Viken-regionen skal komme sterkere inn.

Vi har hatt fokus på Ørje Torg i arbeidet med sentrum i lang tid. I 2019 er dette konkretisert ytterligere og skissene for et nytt torg er i ferd med å konkretiseres, slik at utfordringen nå blir å skaffe utbyggere og finansiering.

Budsjett 2020 - Mulighetsrommet

- Utvikling av sentrum til et attraktivt sted med konkrete prioriteringer og bevisst bruk av ildsjeler og dugnadsinnsats
- Utvikle Tangen og Ørje Brug til et besøkssenter, kompetansesenter for naturbasert turisme og et nav for lokalprodusert mat
- Markedsføring og omdømmebygging av kommunen som bo- og etableringskommune
- Legge til rette for økt nærings-engasjement, spesielt i tilknytning Ressursparken
- Bidra aktivt til å utvikle Ørje og Haldenkanalen til et kjent og foretrukket reisemål i Østfold
- Benytte arbeidet med besøkssenteret til å tiltrekke oss bedrifter innen miljø og energi
- Markedsføring av Sletta II

Økonomiplan driftsbudsjett

Område	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Lønn	2 009 516	2 074 326	2 134 395	2 142 799	2 142 799	2 142 799
Driftsutgifter	14 946 144	7 585 000	7 418 324	7 597 920	7 609 920	7 509 920
Bruttoramme	16 955 660	9 659 326	9 552 719	9 740 719	9 752 719	9 652 719
Driftsinntekter	-15 826 963	-8 559 326	-8 452 719	-8 352 719	-8 352 719	-8 352 719
Nettoramme	1 128 697	1 100 000	1 100 000	1 388 000	1 400 000	1 300 000

Økonomiplanperiode 2021-2023 – hovedutfordringer for virksomheten

Marker kommune er tjent med et samarbeid om utvikling, slik som Telemarksforskning anbefaler. En av utfordringene er å ha råd til å delta i alle disse, samtidig som det skal prioriteres aktivitet i egen kommune.

Kostnader knyttet til samarbeidstiltakene er følgende

- Regionalpark Haldenkanalen, kr 250.000
- Vannområde Haldenvassdraget, kr 187.000
- Visit Indre, kr 75.000
- Haldenvassdragets Kanalselskap kr 310.000

For det tre første samarbeidene er Marker kommune vertskommune.

Hovedutfordringen videre er å øke verdiskapingen, slik at vi sikrer de arbeidsplasser vi allerede har, samt bidrar til etablering av nye. Innen reiselivet trenger vi flere aktører som tør og vil satse, kanskje spesielt knyttet til overnatting.

Økonomiplanperiode 2021-2023 - Mulighetsrommet

Marker kommune skal aktivt benytte seg av eksterne finansieringsmuligheter for lokalt utviklingsarbeid og legge forholdene til rette for de frivillige. Vi skal samarbeid med andre kommuner på de områder det finnes hensiktsmessig. Å bygge opp om Ressursparken, Kanalkontoret og de øvrige samarbeid i grenseregionen, vil være kostnadseffektivt for Marker, og gir synergier for hele regionen.

En viktig strategi for Marker vil være knyttet til merkevarebygging – både av Haldenkanalen i samarbeid med andre kommunene i regionen og Marker, med spesiell vekt på Ørje, som et attraktivt sted for bosetting, etablering og besøk.

«Den røde tråden»

I hovedmålsettingene i kommuneplanen er det uttrykt at vi skal utnytte vårt potensiale og opprettholde vårt lokalsamfunn. For området næring er dette ytterligere konkretisert i følgende delmål

- Mål 1: Å fortsatt ha en positiv befolkningsutvikling
- Mål 2: Opprettholde lokalt arbeidsmarked
- Mål 4: Utvikle et levende sentrum med økende aktivitetstilbud

I arbeidet med Enestående Marker har vi gitt det slik mål

Marker kommune fyller rollen som en tydelig samfunns- og næringsutviklingsaktør hvor både politikere og medarbeidere bidrar til å realisere aktiv og ambisiøs samfunns- og næringsutvikling.

FNs bærekraftsmål

Nr. 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Hvor er vi om 4 år

- Vi har et levende Ørje Torg
- Det er etablert minst to nye bedrifter som har betydning for arbeidsplass- og bosettingsvekst i Marker
- Sletta 2 er opparbeidet og de fleste tomter solgt
- Befolkningsveksten peker igjen oppover
- Marker har et godt omdømme med en profil som er «kjent for alle»
- Marker kommune har befestet sin posisjon som den fremste reiselivskommunen i regionen
- Ressursparken er utvidet og er et nav for næringsarbeidet i kommunen
- Det er utviklet flere tilbud innen lokalmat og grønt reiseliv

7. Budsjettnoter

Note 1 – Skattegrunnlag og inntektsutjevneende tilskudd

Skatteinntekter	2020	2021	2022	2023
Skatteinntekter i kroner	85 000 000	85 000 000	85 000 000	85 000 000
Inntektsutjevneende tilskudd i kroner	22 000 000	22 848 000	22 429 000	22 024 000
Rammetilskudd	110 663 000	110 487 000	110 475 000	111 536 000
Sum skatteinntekter og inntektsutjevneende tilskudd	217 663 000	218 335 000	217 904 000	218 560 000
Eiendomsskatt	13 000 000	13 000 000	13 000 000	13 000 000

Note 2 – Fiskale inntekter

Marker kommune har i 2020 budsjettert eiendomsskatt tilsvarende 4,00 promille for alle boliger, og 7,00 promille for næring.

Note 3 – Generelle statstilskudd

Generelle statstilskudd	Beløp
Integreringstilskudd	1 850 000
Rentekompensasjon	1 400 000
Rentekompensasjonsordningen fordeles som følger:	
Marker bo- og service	1 200 000
Marker skole	100 000
Kirkene	100 000

Note 4 – Utbytte fra selskaper

Det er budsjettert med kr 200 000 i utbytte i budsjett 2020 og kr 200 000 i økonomiplanperioden 2021-2023.

Note 5 - Bruk og avsetning til fond i 2019

Bruk og avsetning av fond i 2020	Beløp
Bruk av bundne fond	2 163 085
Sum bruk av fond i budsjett 2020	2 163 085
Avsetning til disposisjonsfond	6 463 000
Avsetning til bundne fond	631 397
Sum avsetning til fond i budsjett 2020	7 094 397
Sum netto avsetninger til fond i 2020	4 931 312

Note 6 - Vekting av avdrag

Tekst	Beløp
Anleggsmidler til grunnlag pr 01.01.19	265 895 362
Avskrivninger budsjett 2020	10 466 335
Samlet lånegjeld (investeringsgjeld) pr 01.01.19	196 352 809
Minimum avdragsbeløp	7 728 959
Budsjettert avdrag i 2019	9 100 000

Det vil si at det er budsjettert med mer avsetning til avdrag enn det minste lovlige – jfr avsatt kr 9 100 000.

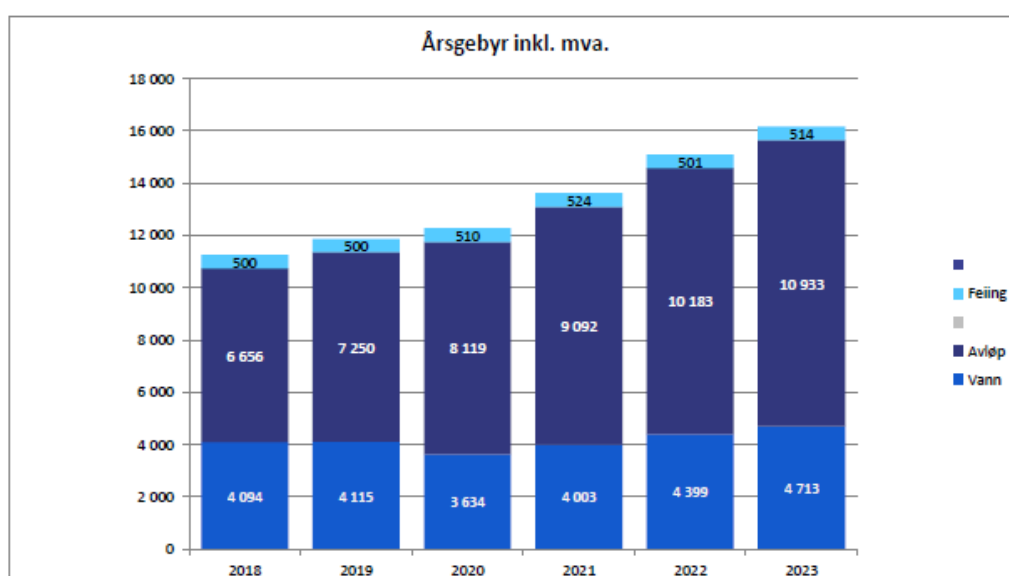
8. Kommunale avgifter/gebyrer

Marker kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalings-tjenester (H-3/14, KMD, februar 2014). Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2015 i sin helhet være disponert innen 2020.

Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng), kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Kalkylerenten er for 2020 anslått å bli 2,01 %. Budsjettet er utarbeidet den 11. september 2019. Tallene for 2018 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2019 er prognostiserte verdier, mens tallene for 2020 til 2023 er budsjett-/økonomiplan. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Fra 2019 til 2020 foreslår programmet en samlet gebyrøkning på rundt 3 %, hvor avløp øker mest med 12 %. Vann reduseres mest med 12 %. I perioden 2018 til 2023 øker samlet gebyr med kr 4 909, fra kr 11 250 i 2018 til kr 16 159 i 2023. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 8 %. Administrasjonen har lagt til grunn en tilpasset endring, som ikke er helt identisk med forslaget. Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 150 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Administrasjonen foreslår at gebyret for vann holdes uendret, da det på området vil komme store kostnader i tiden framover. Gebyret for avløp økes fortsatt med ca 10%, mens det for de andre områdene kun er mindre endringer. Nytt fra i år er differensierte gebyrer for renovasjon.

Øvrige avgifter, gebyrer og priser endres moderat.

Vann		
Vann, abonnementsgebyr	1.187,50	1.190,00
Vann, abonnementsgebyr, 4 eller flere boenheter	887,50	900,00
Vann, pr. m ³	19,37	19,50
Tilknytningsgebyr		
Enebolig, selveid leilighet og annen selvstendig boligenhet der det betales andel av grunnlagsinvesteringer for vann og kloakkanlegg	5.000,00	5.000,00
Tilsvarende boliger i øvrige områder	15.000,00	15.000,00
Tilknytningsavgift for industri og annen bebyggelse (pr m ² brutto gulvflate)	37,50	37,50

Avløp	2020	2019
Avløp, abonnementsgebyr	1.700,00	1.550,00
Avløp abonnementsgebyr 4 eller flere boenheter	1.250,00	1.150,00
Avløp, pr. m ³	42,00	38,00
Tilknytningsgebyr		
Enebolig, selveid leilighet og annen selvstendig boligenhet der det betales andel av grunnlagsinvesteringer for vann og kloakkanlegg	5.000,00	5.000,00
Tilsvarende boliger i øvrige områder	15.000,00	15.000,00
Tilknytningsavgift for industri og annen bebyggelse (pr m ² brutto gulvflate)	37,50	37,50

Slamtømming (tømming og behandling)	2020	2019
Slamavskiller 1-4 m ³ m/wc tilknyttet	2.400,00	2.300,00
Slamavskiller 1-4 m ³ u/wc tilknyttet	2.400,00	2.300,00
Slamavskiller per m ³ utover 4 m ³	400,00	400,00
Tett tank 1-3 m ³	2.400,00	2.300,00
Tett tank 4-6 m ³	2.900,00	2.900,00
Tett tank per m ³ utover 6 m ³	400,00	400,00
Større slamavskillere fra fellesanlegg, pr m ³	500,00	500,00
Minirensanlegg, 1-4 m ³	2.400,00	2.500,00
Minirensanlegg, 5-7 m ³	2.900,00	2.900,00
Minirensanlegg per m ³ utover 7 m ³	400,00	400,00
Tilknytning til trykkavløpsanlegg	1,2 G	
Årlig tilsyns- og kontrollgebyr – spredt avløp	700,00	650,00

Renovasjon	2020	2019
Pr. boenhet	3.065,00	2.800,00
Enebolig m/240L rest	3.562,00	
Enebolig m/hybel 140L	2.562,00	
2 ab. som deler 140L	2.562,00	
2 ab. som deler 240L	2.812,00	
4 ab. som deler 360L	2.687,00	
6 ab. som deler 660L	2.646,00	
20 ab. på fellesløsning (nedgravd/ bunntømt)	2.687,00	
Pr fritidsbolig	1.500,00	1.400,00

Feiing	2020	2019
Pr pipeløp	500,00	500,00
Pr fritidsbolig med pipe	500,00	500,00
Pr gassanlegg	250,00	500,00

Avgift/gebyr – ikke mva på disse gebyrene	2020	2019
Byggesak	2020	2019
Søknad og tillatelse Pbl § 20-3		
For behandling av søknader/tilsyn pr. ny boligenhet	15.300	15.000
pr. ny hytte	8.150	8.000
pr boenhet over 4 boenheter	6.100	6.000
For søknadspliktige tilbygg på hytter betales 31,- kr/m ² , min 6.100		
Søknad og tillatelse Pbl § 20-3		
Tiltak uten krav om ansvarlig foretak		
Arealer er definert som bruksareal (BRA), jf NS 3940.		
For behandling av søknader uten ansvarsrett, og mindre byggearbeider	4.100	4.000
driftsbygninger i landbruket >1.000 kvm	6.100	6.000
Større bygg og spesielle bygg, nybygg og tilbygg		
Søknadspliktige tiltak etter Plan- og bygningslovens § 20-3 og § 20-4 b. Arealer er definert som bruksareal (BRA), jf NS 3940.		
For behandling av søknader/tilsyn betales kr 31 pr m ² Minimumsgebyr kr 6.100	6.100	6.000
For behandling av søknader/tilsyn med arbeider som ikke kan måles etter grunnflate, f.eks forstøtningsmur, innhegning, skilt eller bruksendring er gebyret for hvert tilfelle	4.100	4.000
Delegert behandling av dispensasjonssøknad	6.100	6.000
Politisk behandling av dispensasjonssøknad	9.200	9.000
Dispensasjoner og søknader som krever oversendelse til andre myndigheter for høring	7.100	7.000
Dersom arbeid igangsettes før godkjenning, ramme-tillatelse eller igangsettingstillatelse er gitt, kan det ilegges et tilleggsgebyr på 100 % av fullt behandlingsgebyr og minimum Overtredelsesgebyr ilegges i henhold til PBL.	Avregnes	Avregnes
For behandling av søknad om seksjonering av eiendom betales 3 ganger rettsgebyr uten befaring, og 5 ganger rettsgebyr med befaring (rettsgebyret er pt kr 860,-).		

Delingstillatelse etter plan og bygningsloven	4.100	4.000
Søknad om tillatelse til rivning for bygg uten behov for høring	2.050	2.000
Søknad om tillatelse til rivning av bygg der vernemyndigheter må uttale seg	4.100	4.000
Søknad om ansvarsrett i tiltaksklasse 1, der foretak ikke kan erklære	1.050	1.000
Midlertidig brukstillatelse	4.100	4.000

Reguleringsplan**2020****2019**

Regulativet gjelder for alle detaljreguleringer. Regulativet gjelder for nye reguleringsplaner og for utfylling og endring av vedtatte reguleringsplaner. Gebyr skal være innbetalt før saken legges frem til 1. gangs behandling, eller rådmannen fatter vedtak på delegasjon. Gebyret belastes forslagsstiller, uavhengig av antall hjemmelshavere innenfor planområdet. Det skal betales 50 % av fullt gebyr dersom forslagsstiller trekker innlevert reguleringsforslag før 1. gangs behandling i kommunen. Det samme gjelder når en sak må anses uaktuell som følge av manglende oppfølging av saken fra forslagsstiller.

FRITAK FOR GEBYR

Følgende forslag til reguleringsformål er fritatt for gebyr etter arealberegning:

- Landbruks- natur og friluftsområder hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates
- Grønnstruktur hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates.
- Natur- og friluftsområder i sjø og vassdrag hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates.

Private forslag til reguleringsplan (inkludert direkte kostnader) < 5.000 kvm	52.000	50.000
Tillegg pr påbegynte 5.000 kvm	6.100	6.000
For mindre reguleringsendringer betales	11.000	10.000
Private forslag til reguleringsplan som avbrytes etter varsling	11.000	10.000

Gebyrer for andre arbeider som ikke kan beregnes etter foranstående satser beregnes etter anvendt tid, pris pr time

2-4 KONSEKVENsutredninger For planer som utløser krav om konsekvensutredning, jf pbl § 4-2, skal det betales et tilleggsgebyr som tilsvarer 20 % av satsene for selve reguleringsplanen, jf § 2-3.

2-7 ANDRE UTREDNINGER OG TILLEGGSgebyr Kommunen kan kreve tilleggsgebyr etter medgått tid, jfr §1-5, dersom forslagsstiller fremmer endringsforslag underveis

Utslipp	2019	2019
Søknad om utslippstillatelse	5.100	5.000
Søknad om utslippstillatelse for fellesanlegg, > 4 boenheter	8.150	8.000
Søknad om utslippstillatelse for anlegg større enn 50 pe, kap.13.	15.300	15.000

Oppmåling	2019	2019
Oppretting av matrikkelenhet, arealer < 1.000 m ²	11.200	11.000
Oppretting av matrikkelenhet, arealer 1.001 - 3.000 m ²	22.400	22.000
Oppretting av matrikkelenhet, arealer 3.001 - 5.000 m ²	25.000	25.000
- pr påbegynt daa for arealer 5.000 – 20.000 m ²	1.800	1.750
- pr påbegynt daa for arealer 20.000 – 100.000 m ²	775	750
- pr påbegynt daa for arealer > 100.000 m ²	560	550

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensede tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjoner i gebyr pr. sak:

6 -10 saker; 10% reduksjon

11-25 saker; 15% reduksjon

> 25 saker; 20% reduksjon

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold, settes til 1/3 av gebyrsatsene

Oppmåling/retting av uteareal pr eierseksjon,

< 50 m ²	6.100	6.000
51 – 250 m ²	8.150	8.000
251 – 2.000 m ²	10.200	10.000
> 2.000 m ² pr påbegynt daa	950	950

Oppretting av anleggseiendom,

< 2.000 m ³	22.500	22.000
2.001 – 20.000 m ³	2.600	2.500
> 20.001 m ³ pr påbegynt m ³	1.600	1.500

Registrering av eksisterende jordsameie etter medgått tid, pris pr time 1.000 1.000

Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning (i tillegg til oppmålingsforretning) 4.100 4.000

10-1-5. INNLØSNING AV FESTEGRUNN For festegrunn som skal innløses til grunneiendom, skal det gjennomføres en oppmålingsforretning. For festegrunner som har målebrev med koordinatbestemte grensehjørner i EUREF89 eller NGO 1948 eller som kan konverteres til EUREF89 gjennom noe beregning, kan oppmålingsforretningen gjennomføres uten ny merking og måling. Gebyret for dette settes til kr 6 650

Festegrunner som ikke oppfyller kravet om tidligere oppmåling, gjennomføres med full oppmålingsforretning og med gebyr etter § 10.1.1

Grensejustering grunneiendom, etter fastsatte bestemmelser

< 250 m ²	8.150	8.000
251 – 500 m ²	12.200	12.000

Grensejustering anleggseiendom, etter fastsatte bestemmelser

< 250 m ³	12.200	12.000
251 – 1.000 m ³	14.200	14.000

Arealoverføring grunneiendom

< 250 m ²	14.200	14.000
251 – 500 m ²	17.500	17.000
pr overskytende påbegynt 500 ²	3.500	3.500

Arealoverføring anleggseiendom

< 250 m ³	15.3000	15.000
251 – 1.000 m ³	18.300	18.000
pr overskytende påbegynt 500 ³	1.000	1.000

Klarlegging av eksisterende grense, der grensen tidligere er koordinatbestemt:

inntil 2 punkter for påfølgende punkter, gebyr pr punkt	5.100 775	5.000 750
---	--------------	--------------

Klarlegging av eksisterende grense, der grensen tidligere ikke er koordinatbestemt

inntil 2 punkter for påfølgende punkter, gebyr pr punkt	8.150 1.500	8.000 1.500
Gebyr for klarlegging av rettigheter etter medgått tid. Pris pr time	1.000	1.000

Utstedelse av matrikkelbrev

inntil 10 sider	200	200
over 10 sider	350	350

Andre gebyrer	2020	2019
Gebyr for kopi av målebrev/skylddelinger	200	200
Utskrift av situasjonskart, A4	0	0
Utskrift av situasjonskart, A3	125	125
Utskrift av situasjonskart, A2	225	225
Utskrift av situasjonskart, A1	350	350
Utskrift av situasjonskart, A0	450	450
Salg av digitale kart	Beregnes	Beregnes
Kart- og delingsforretninger over større sammenhengende parseller/eiendommer til landbruks-, fritids- og andre allmenntilretteleggelsesformål, beregnes anvendt tid, pris pr time	1.100	1.000
Gebyr når oppmålingsmyndigheten og annen instans foretar arbeidsfordelingen		
- for oppmålingsmyndighetens klargjøring og registrering	50 % gebyr	50 % gebyr
- for innkalling og avholdelse av forretning	20 % gebyr	20 % gebyr
- for merking og merkemateriell	10 % gebyr	10 % gebyr
- for måling, beregning og uttegning	30 % gebyr	30 % gebyr
Gebyrer for andre arbeider som ikke kan beregnes etter foranstående satser beregnes etter anvendt tid, pris pr time	1.100	1.000

Utgifter til merkemateriell er inkludert i gebyrene.

Tinglysningsgebyr kommer i tillegg.

Hvis gebyr anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken, eller anses åpenbart urimelig av andre grunner, kan rådmannen fastsette passende gebyr.

Megleropplysninger

Meglerpakke	1.300	1.250
Eiendomsinformasjon	100	75
Bygningsdata fra Matrikkelen	60	55
Grunnkart	450	400
Ledningskart VA	125	120
Målebrev	125	120
Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest	125	125
Pipe eller ildsted	210	200
Arealplan m/bestemmelser	350	350
Ortofoto	55	50
Tilknytning til offentlig vann og avløp	255	250
Kommunale avgifter og legalpant		

Saker etter jord- og konsesjonsloven

	2020	2019
- deling	2.000	2.000
- konsesjon	5.000	5.000

Gravesøknader

	2020	2019
Saksbehandlingsgebyr	1.400	

Priser for fast eiendom

Sletta Industriområde	kr 110 pr kvm
Tilleggsareal i eller utenfor regulert område i sentrum	kr 100 pr kvm
Krogstadfeltet, refusjon for vann, avløp, vei og gateløp	kr 125.000 pr tomt
Krogstadfeltet, tomteareal	kr 34 pr kvm
Lhammeren, tomt inkl refusjon	kr 45.000 pr tomt

Fellingstillatelse elg, pr felt dyr

Voksen elg	562,00
Kalv elg	331,00
Voksen hjort	430,00
Kalv hjort	261,00

Marker Rådhus

Rom	Antall personer	Utstyr	Pris u/4t	Pris o/4t
Møterom 1	16	Tavle/lerret	300,00	600,00
Møterom 2	12		300,00	600,00
Formannskapssal	12	Projektor/tavle/lerret	300,00	600,00
Kommunestyresal	70	Lerret/projektor	600,00	1.200,00
Spiserom	20	Tavle, TV, kjøkken	300,00	600,00
Kjøkken	ca 400 pers	Dekketøy	1.750,00	1.750,00
Samfunnssal 1			1.500,00	2.000,00
Samfunnssal 2			1.000,00	1.550,00
Samfunnssal 1 og 2				
Inkl. scene – helg	400-450		3.000,00	6.000,00
Samfunnssal 1 og 2				
Inkl. scene – ukedag	400-450		2.500,00	3.000,00
Scene			350,00	620,00

For private arrangement på kveldstid i rådhuset som krever tilstedeværelse av vaktmester ønsker vi at det faktureres en sats per time á 350,- i tillegg til fastpris.

Marker Skole

Rom	Pris u/6t	Pris o/6t
Festsalen barneskolen	720,00	1.440,00
Kjøkken	205,00	410,00
Gymsal ungd.skolen	820,00	1.640,00
Kjelleren ungd.skolen	720,00	1.440,00
Klasserom inntil kl 21	310,00	
Klasserom etter kl 21	615,00	
Sløydsal inntil kl 21	310,00	
Sløydsal etter kl 21	615,00	
Håndarbeidssal innt kl 21	310,00	
Håndarbeidssal etter kl 21	615,00	

Gymsal Marker Ungdomsskole

Helgeutleie av ungdomsskole, Marker skole, kr 50 pr person pr natt. I utleietiden regnes også nødvendig tid for klargjøring og rydding i lokalene.

Gymsalen Marker skole leies ut til lag/foreninger/privatpersoner for kr 130 pr time. Det er da kun adgang til gymsal og leietager må rydde, svabre, slukke og låse selv.

Markerhallen

Rom	Pris
Hallen pr helg	15.000,00
Møterom 1 etg.	225,00
Møterom 2 etg	450,00

Tunet

Rom	Pris
1 møterom med kjøkkenkrok 40m ²	425,00

Leiepriser for kommunale boliger og eiendommer (ikke mva-belagt)

Leiepriser for kommunale eiendommer, boliger, borettsleiligheter og omsorgsboliger/ trygdeboliger, økes i henhold til konsumprisindeks, 1,8 % fra okt. 2018 til okt. 2019, jmf Husleieloven.

Hjemmehjelp

Inntektsgruppe	Betalingssatser
Inntil 2G	Nasjonal sats
2-4 G	kr 300,00 pr time
Over 4 G	kr 320,00 pr time

G= Grunnbeløp i folketrygden, i 2019 kr 99 858

Trygghetsalarmer (ikke mva-belagt)

Engangsvgift montering	kr 400,00
Pris pr måned	kr 260,00

Dagsenter (ikke mva belagt)

Dagopphold med mat	kr 160,00
Dagopphold med mat og transport	kr 200,00

Matsservering til brukere med enkeltvedtak

Middag	kr 65,00
Lapskaus	kr 45,00
Grøt	kr 40,00
Dessert	kr 25,00
Spesialkost	kr 80,00

Korttid/rehab (ikke mva belagt)

Pr døgn	Nasjonal sats
---------	---------------

Betalingssatser for Grimsby barnehage (ikke mva-belagt)

Plasstørrelse	Mat
100 %	300,00
80 %	255,00
60 %	202,00
For opphold betales til enhver tid gjeldende nasjonale satser	Opphold
100%	3.040,00
90%	2.888,00
80%	2.584,00
70%	2.280,00
60%	1.976,00
50%	1.672,00
40%	1.368,00

Søskenmoderasjon for barn 2 er 30% og for barn 3 50%.

Søskenmoderasjon gjelder også når en har barn i flere barnehager i kommunen

Betalingssatser for skolefritidsordningen ved Marker skole (ikke mva-belagt)

Plasstørrelse	Pris uten mat	Mat
Over 20 timer	2.264,00	204,00
15-20 timer	1.905,00	180,00
Under 15 timer	1.548,00	139,00

Betalingssatser for Kulturskole og UKH (ikke mva-belagt)

Årlig avgift individuell opplæring kulturskole	3.200,00
Årlig avgift i gruppe opplæring kulturskole	2.700,00
Medlemskap UKH	600,00

Erstatningskrav for tapt materiale lånt på Marker bibliotek

	500,00
Bøker/Lydbøker for voksne:	350,00
Bøker/Lydbøker for barn:	150,00
Tidsskrifter: 150,-	250,00
Filmer: 250	

9. Bevilgningsoversikt drift

9.1 Drift

	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Rammetskudd	-120 905 558	-125 730 000	-132 663 000	-133 335 000	-132 904 000	-133 560 000
Inntekts- og formuesskatt	-87 198 780	-81 418 000	-85 000 000	-85 000 000	-85 000 000	-85 000 000
Eiendomsskatt	-11 332 537	-11 000 000	-13 000 000	-13 000 000	-13 000 000	-13 000 000
Andre generelle driftsinntekter	-88 660 594	-64 350 573	-69 513 356	-66 741 253	-65 291 253	-63 691 253
Sum generelle driftsinntekter	-308 097 469	-282 498 573	-300 176 356	-298 076 253	-296 195 253	-295 251 253
Sum bevilgninger drift, netto	289 554 270	264 232 899	280 692 209	277 908 801	275 889 058	274 545 056
Avskrivninger	9 310 185	9 111 811	10 466 335	10 110 553	9 376 644	9 125 572
Sum netto driftsutgifter	298 864 455	273 344 710	291 158 544	288 019 354	285 265 702	283 670 628
Brutto driftsresultat	-9 233 014	-9 153 863	-9 017 812	-10 056 899	-10 929 551	-11 580 625
Renteinntekter	-1 582 552	-1 200 000	-1 323 397	-1 323 397	-1 323 397	-1 323 397
Utbytter	-825 350	0	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	3 521 497	5 750 000	6 276 232	6 645 537	6 561 280	6 761 282
Avdrag på lån	8 110 844	8 300 000	9 100 000	9 400 000	9 600 000	9 800 000
Netto finansutgifter	9 224 439	12 850 000	13 852 835	14 522 140	14 637 883	15 037 885
Motpost avskrivninger	-9 310 185	-9 111 811	-10 466 335	-10 110 553	-9 376 644	-9 125 572
Netto driftsresultat	-9 318 760	-5 415 674	-5 631 312	-5 645 312	-5 668 312	-5 668 312
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	1 721 263	-763 326	-1 531 688	-1 531 688	-1 531 688	-1 531 688
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	4 825 949	6 179 000	7 163 000	7 177 000	7 200 000	7 200 000
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-2 771 548	0	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån og utlån er lagt inn i sum netto driftsutgifter.						

9.2 Investering

	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investering i varige driftsmidler	26 577 897	76 562 500	35 692 053	29 298 334	22 998 334	22 998 334
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	846 453	0	0	0	0	0
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	27 424 350	76 562 500	35 692 053	29 298 334	22 998 334	22 998 334
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 748 801	-13 687 500	-5 692 053	-4 408 334	-3 148 334	-3 148 334
Tilskudd fra andre	0	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-7 396 067	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-18 838 436	-62 875 000	-30 000 000	-24 890 000	-19 850 000	-19 850 000
Sum investeringsinntekter	-28 983 304	-76 562 500	-35 692 053	-29 298 334	-22 998 334	-22 998 334
Videreutlån	1 200 000	0	0	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån	2 611 455	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-988 091	0	0	0	0	0
Netto utgifter videreutlån	2 823 364	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-1 256 644	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-79 454	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	71 688	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-1 264 410	0	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

10. Formannskapetets innstilling

1. Rådmannens forslag til driftsbudsjett pr rammeområde for 2020 med netto driftsrammer på kr 213 000 000 vedtas.
2. Rådmannens forslag til investeringsbudsjett for 2020 på kr 30 000 000 vedtas.
3. Rådmannens forslag til økonomiplan for årene 2021-2023 vedtas.
4. Skatt på inntekt og formue fastsettes iht. det høyeste skatteøret som Stortinget vedtar.
5. Endringer i egenbetalinger og kommunale gebyrer mv slik det fremkommer av punkt 8 i budsjettdokumentet, sidene 66-78 vedtas.
6. Salg av kommunal kompetanse kr 1 100 pr time vedtas.
7. For eiendomsskatteåret 2020 skal det skrives ut eiendomsskatt i hele kommunen, jf. Eigedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav a, jf § 2.

For eiendomsskatteåret 2020 skal det skrives ut eiendomsskatt på et «særskilt fastsett grunnlag» i henhold til overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2020 være 5/7 av differansen mellom eiendomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaket av nye verdsettelsesregler og at produksjonsutstyr- og installasjoner ikke skal regnes med i grunnlaget for verk og bruk som fra og med 2019 blir ansett som næringseiendom.

For eiendomsskatteåret 2020 skal det videre skrives ut eiendomsskatt på bygninger og grunnareal så langt disse var omfattet av eiendomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018. jf.

Overgangsregelen til eigedomsskattelova §§ 3 og 4 andre ledd.

Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2020 er 7 promille, jf. Eigedomsskattelova § 11 første ledd. Differensiert skattesats for eiendommer med sjølvstendige bustaddelar for skatteåret er 4 promille. Den samme satsen skal også legges til grunn for boliger og fritidsboliger. For eiendomsskatteåret 2020 skal bygninger som har historisk verdi fritas for eiendomsskatt, jf. Eigedomsskattelova § 7 bokstav b etter søknad. Eiendommer i områder som er regulert til forretnings- og næringsformål fritas for eiendomsskatt, jf. Eigedomsskattelova § 7 bokstav d. Nyoppførte bygninger som helt eller delvis brukes som bolig fritas etter eigedomsskattelova § 7 bokstav c i inntil 3 år etter utstedt midlertidig brukstillatelse/ferdigattest. Eiendommer i områder (luter) som er regulert til forretnings- og næringsformål fritas for eiendomsskatt, jmf. Eigedomsskattelova § 7 bokstav d.

Eiendomsskatt for 2020 skal betales i fire terminer, jf esktl. § 25 første ledd. Det kan hvis ønskelig fra eier/hjemmelshaver betales i 1 termin. Eiendomsskattevedtekter for eiendomsskatt i Marker kommune vedtatt i kommunestyret 09.10.2018 skal gjelde for eiendomsskatteåret 2020, jf. Esktl. § 10.

8. Låneopptak til investering i 2020 på kr 30 000 000 vedtas. (Se oversikt over hvilke investeringer i budsjettdokument)

9. Rådmann gis fullmakt til å oppta kassekreditt på inntil kr 30 000 000.
10. Rådmannen får fullmakt til å tilpasse alle obligatoriske budsjettskjemaer i samsvar med kommunestyrets endelige budsjettvedtak
11. Det fortsettes med månedlig økonomisk rapportering til formannskapet. Det er oversikten som er månedlig, men med kommentarer fra virksomhetslederne kvartalsmessig. Det rapporteres ikke hvert tertial, men hvert kvartal
12. Administrasjonen bes om en gjennomgang av oppgaver, kapasitet og kompetanse på virksomhet Teknikk, plan og miljø innen 1. juni 2019.
13. Administrasjonen bes utrede forbedret innbyggerdialog i Marker og legge fram et forslag til kommunestyret innen 1. mai 2020. Finansiering dekkes over investeringsbudsjettet innen de rammer som fremgår av budsjettforslag investering.

